

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

**KATEDRA APLIKOVANÉ GEOINFORMATIKY A ÚZEMNÍHO
PLÁNOVÁNÍ**

**STUDIE OBNOVY VYBRANÉHO MĚSTSKÉHO PROSTORU,
LOKALITA JIŽNÍ MĚSTO II**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Ing. Eva Bártková

Bakalant: Sandra Skohoutilová

2013

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra aplikované geoinformatiky a územního
plánování

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Skohoutilová Sandra

Územní plánování

Název práce

Studie obnovy vybraného městského prostoru, lokalita Jižní Město II

Anglický název

Study of urban renewal, area of Jižní Město II

Cíle práce

Cílem práce je zmapovat soudobou tvorbu a obnovu veřejných městských prostorů sídlištní zástavby. Zpracovat a vyhodnotit průzkumy a rozbory současného stavu konkrétního veřejného prostoru zvolené lokality. Formou návrhu v rozsahu urbanistické studie představit ideální řešení jeho regenerace.

Metodika

V úvodní části práce budou stručně nastíněny východiska vzniku hromadné panelové výstavby 2. poloviny 20. století i její regenerace započaté v letech devadesátých. Na vybraných příkladech obnovy a adaptace sídlištní zástavby z České republiky a zahraničí bude kriticky zhodnoceno sociální, ekonomické, urbanistické, architektonické a technické řešení projektu.

Analytická část se bude zabývat výhradně lokalitou Jižní Město II a zvoleným veřejným prostorem pro výsledný návrh, jehož potřeba by měla být logicky odůvodněna. Na základě jednotlivých analýz budou stanoveny východiska pro návrh.

Návrh, vycházející z analýz, by měl nabídnout doplnění funkce jednotlivým prostorům a kvalitní zpracování nově navržených prvků, především by však měl vnést celkovou myšlenku do konceptu obytného celku a v neposlední řadě zohledňovat budoucí vývoj zvolené lokality. Navržená koncepce bude konzultována jak s odbornými orgány - odborem územního rozvoje, výstavby, životního prostředí apod., tak samotnými uživateli formou jednoduchého dotazníkového šetření. Zjištěné informace budou zapracovány do diskuze o závěrečném hodnocení návrhu.

Harmonogram zpracování

Březen 2012 - Zadání BP. Září 2012 - Osnova BP. Listopad 2012 - Úvodní textová část.

Prosinec 2012 - Analytická část. Leden 2013 - Stanovení východisek pro návrh. Únor 2013 - Návrh.

Duben 2013 - Odevzdání BP.

Rozsah textové části

Textová část: min. 30 stran. Rozsah grafické části analýz: Situace - Širší územní vztahy (1 : 10000 příp. dle domluvy), Funkční analýza řešeného území (1 : 5000 příp. dle domluvy), Analýza prostorově výtvarná a historických souvislostí (1 : 5000 příp. dle domluvy), Problémový výkres (1 : 5000 příp. dle domluvy). Rozsah návrhové koncepce: Situace - Širší územní vztahy (1 : 10000 příp. dle domluvy), Funkční řešení (1 : 5000 příp. dle domluvy), Prostorové řešení (1 : 5000 příp. dle domluvy), vybrané návrhové řešení s detaily (1 : 500 - 1 : 100), perspektivy, axonometrie, zákresy do fotografií, (případně model).

Klíčová slova

Sídlště, Jižní Město II, regenerace, veřejný prostor, urbanismus

Doporučené zdroje informací

Bartoň, Jiří a kol. Kniha o Praze 11. Praha: MILPO, 1998. 119 s., viii s. barev. obr. příl. Knihy o Praze. ISBN 80-86098-08-7.
Gehl, Jan. Život mezi budovami: užívání veřejných prostranství. Vyd. v češtině 1. Brno: Nadace Partnerství, 2000. 202 s. ISBN 80-85834-79-0.
Lynch, Kevin. Obraz města = The image of the city. 1. do češtiny přeložené vyd. Praha: Polygon, 2004. xi, 202 s. ISBN 80-7273-094-0.
Musil, Jiří aj. Lidé a sídliště. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1985. 333 s. Členská knižnice / Nakl. Svoboda.
Olexa, Miroslav a kol. Urbanistické předpoklady vybavení sídlišť. 1. vyd. Praha: SNTL, 1967. 159, [1] s. Řada stavební lit. Urbanismus a územní rozvoj. Brno: Ústav územního rozvoje, 1998-. Dostupné také z: <<http://www.uur.cz/default.asp?ID=19>>. ISSN 1212-0855.
Sociologický časopis = Czech sociological review. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 1965-. ISSN 0038-0288.
Stavba: Časopis pro stavební umění a detail. Praha: MAS, Media pro architekturu a stavebnictví, 1994-. ISSN 1210-9568.

Vedoucí práce

Bártková Eva, Ing.

Ing. Petra Šimová, Ph.D.
Vedoucí katedry

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.
Děkan fakulty

V Praze dne 7.9.2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci na téma „Studie obnovy vybraného městského prostoru, Jižní Město II“ vypracovala samostatně pod vedením Ing. Evy Bártkové. Dále prohlašuji, že jsem uvedla všechny literární prameny a publikace, ze kterých jsem čerpala.

V Praze dne 15. 4. 2013

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala mé vedoucí práce Ing. Evě Bártkové za vedení práce, za cenné postřehy a připomínky. Také chci poděkovat rodině a blízkým za podporu a motivaci po celou dobu studia.

ABSTRAKT

Cílem této bakalářské práce je vytvoření návrhu na obnovu veřejného prostoru Jírovcova náměstí, které se nachází na Jižním Městě II, na jihu Prahy. Návrh je vytvořen v rozsahu urbanistické studie.

Bakalářská práce je rozčleněna do 3 základních částí. První část je věnována literární rešerši, ve které jsou na základě odborné literatury stručně shrnuty kulturně historické souvislosti vzniku sídliště a jejich následná obnova. Rešerše se hlouběji zabývá Jižním Městem. Druhá část práce se zabývá analýzami a to jak celého Jižního Města II, tak i konkrétního zvoleného místa návrhu obnovy. Tyto analýzy byly zpracovány na základě vlastních znalostí a podrobnějšího terénního průzkumu území. Třetí část práce je věnovaná samotnému návrhu obnovy Jírovcova náměstí, jehož cílem bylo vytvořit kvalitní veřejné prostranství s vyváženými funkčními složkami, kde budou místní obyvatelé rádi trávit svůj volný čas.

KLÍČOVÁ SLOVA

sídliště

Jižní Město II

regenerace

veřejný prostor

urbanismus

ABSTRACT

The aim of this work is to develop a proposal for the renewal of public space Jírovcovo náměstí, which is located at Jižní Město II, in the south of Prague. The proposal is made in the range of urban studies.

The thesis is divided into three basic parts. The first part is focused on search, which summarized cultural and historical contexts of housing estates and their subsequent renewal. The search is based on technical literature. Search is deeper in the topic of Jižní Město. The second part deals with the analysis of Jižní Město II and analysis of selected location for renewal. These analyzes are based on own knowledge and detailed field survey of area. The third part is focused on the proposal of renewal Jírovcovo náměstí, whose aim was to create high quality public space with balanced functional components, where the locals will be happy to spend their leisure time.

KEY WORDS

housing estate

Jižní Město II

urban renewal

public space

urbanismus

Obsah

1. ÚVOD	11
2. CÍLE PRÁCE	12
3. LITERÁRNÍ REŠERŠE	13
3.1 Historický vývoj sídlišť	13
3.2 Česká sídliště	15
3.2.1 Problémy sídlišť	16
3.2.2 Sídliště jako pozitivní prvek	19
3.3 Vznik Jižního Města	19
3.3.1 Jižní Město I	20
3.3.2 Jižní Město II	22
3.4 Regenerace českých sídlišť	23
3.4.1 Regenerace Jižního Města	24
4. METODIKA	27
5. ANALÝZY ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ	29
5.1 Širší vztahy řešeného území	29
5.1.1 Poloha řešeného území	29
5.1.2 Určení širšího území	29
5.1.3 Sledované jevy	29
5.1.3.1 Doprava	29
5.1.3.1.1 Silniční doprava	29
5.1.3.1.2 Městská hromadná doprava	30
5.1.3.2 Územní systém ekologické stability – ÚSES	30
5.1.3.3 Rekreace	30
5.1.3.3.1 Cyklotrasy a cyklostezky	31
5.1.3.3.2 Turistické cíle a turistické trasy	32
5.1.3.4 Technická infrastruktura	33
5.1.3.4.1 Zásobování pitnou vodou	33
5.1.3.4.2 Zásobování elektrickou energií	33
5.1.3.4.3 Zásobování teplem	33
5.1.3.4.4 Zásobování plynem	34
5.2 Funkční analýza Jižního Města II	34
5.2.1 Bydlení	34
5.2.2 Občanská vybavenost	35
5.2.2.1 Vzdělávání a výchova (školství)	36
5.2.2.2 Sociální služby	36

5.2.2.3 Zdravotnické služby	36
5.2.2.4 Kulturní zařízení	37
5.2.2.5 Veřejná správa	37
5.2.3 Sport a rekreace.....	37
5.2.4 Služby	37
5.2.5 Nerušící výroba a služby	38
5.2.6 Dopravní plochy	38
5.2.6.1 Siliční komunikace	38
5.2.6.2 Garáže a parkoviště	38
5.2.7 Technické vybavení	39
5.2.8 Plochy zeleně.....	39
5.2.8.1 Izolační zeleň	39
5.2.8.2 Parková zeleň	39
5.3 Prostorová analýza Jižního Města II.....	39
5.3.1 Cesty.....	39
5.3.2 Okraje	40
5.3.3 Oblasti.....	40
5.3.4 Uzly.....	41
5.3.5 Významné prvky.....	41
5.4 Hodnoty a problémy Jižního Města II	42
5.4.1 Hodnoty	42
5.4.2 Problémy.....	43
5.5 Místo návrhu	44
5.6 Současný stav Jírovцова náměstí	44
5.6.1 Charakter a funkce náměstí	44
5.6.2 Tvar a prostorová kompozice náměstí.....	45
5.6.3 Okolní budovy	45
5.6.4 Pohyby pěších	45
5.6.5 Vybavení prostoru	46
5.6.6 Zeleň.....	47
5.7 Problémy Jírovцова náměstí	48
5.8 Místní pozorování	49
5.9 Fotodokumentace	52
6. NÁVRH.....	55
6.1 Prostorová kompozice a funkční rozvržení.....	55
6.2 Povrch.....	55
6.3 Pohyby pěších	55

6.4 Vybavení.....	56
6.5 Zeleň.....	57
7. DISKUZE.....	58
8. ZÁVĚR	58
9. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	59
10. SEZNAM PŘÍLOH	62

1. ÚVOD

Sídliště tvořena panelovými domy jsou nedílnou součástí mnoha českých měst, někde ve větší míře, někde v menší. Jedná se o velice významnou složku prostředí, protože v panelových domech žije přibližně třetina obyvatelstva České republiky. Sídliště se ale již od svého vzniku potýkají s mnoha problémy, které mají na svědomí technologie stavby, typizace, standardizace a také značné odchylky od původních koncepcí.

Po revoluci v roce 1989 bylo na panelovou zástavbu nahlíženo velice kriticky, protože většina obyvatel ji měla spojenou s minulým režimem. Začala se řešit otázka, co s panelovými domy bude dále. Možnost demolice nepřicházela v úvahu, protože sídliště jsou velkým zdrojem bytů. Přistoupilo se tedy k myšlence regenerace sídlišť. Regenerace se ovšem netýká jen samotných domů ale také obytného prostředí, které tyto domy obklopuje, a ve kterém se obyvatelé sídlišť každý den pohybují. Proto je téma práce zaměřeno právě na veřejná prostranství.

Sídliště Jižní Město II bylo zvoleno pro toto téma z toho důvodu, že jsem zde dvacet let bydlela. Otázka regenerace mi přišla zajímavá, jelikož jsem ji po celou dobu mohla sledovat z pohledu obyvatele tohoto sídliště. Výhodou bylo, že při zpracování tématu jsem mohla využít vlastních znalostí prostředí a svých zkušeností s místními poměry. Zároveň je sídliště Jižní Město největším sídlištěm v České republice, tudíž mě zajímal přístup městské části Prahy 11 k tomuto tématu. Jírovcovo náměstí, jehož obnova je navrhována, bylo vybráno na základě analýz území a konzultace s odborem Územního plánování, oddělením Regenerace Jižního Města Úřadu městské části Prahy 11, kde mi byl doporučen právě tento prostor z důvodu neplnění původně zamýšlených funkcí náměstí.

I když se toto téma začalo řešit již začátkem 90. let, myslím si, že je stále aktuální, protože proces regenerace je časově i finančně velmi náročný a není zdaleka dokončen.

2. CÍLE PRÁCE

Cílem práce je shrnutí kulturně historických souvislostí vzniku sídlišť a následné obnovy veřejných prostorů. Dále zpracování analýz řešeného území, na základě kterých bude vybráno veřejné prostranství pro regeneraci. Výsledkem práce je vytvoření návrhu na obnovu městského prostoru Jírovцова náměstí v Praze na Jižním Městě II.

Pro přehlednost je práce rozdělena do desíti kapitol, doplněna fotodokumentací a příslušnými mapovými přílohami. Problematika historického vývoje sídlištní zástavby a její obnovy je shrnuta v třetí kapitole, v literární rešerši. Následující kapitola obsahuje analýzy území, které byly vypracovány na základě vlastních znalostí řešeného území a dalšího terénního průzkumu, a ze kterých vyplývají východiska pro návrh. Další kapitola pak popisuje současný stav Jírovцова náměstí a je zakončena vlastním zdůvodněním návrhu obnovy veřejného prostranství.

3. LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1 Historický vývoj sídlišť

Pro sídliště a jeho obecnou charakteristiku existuje mnoho definic. Jednou z nich je například, že pojem sídliště znamená „předměstí nebo jeho část s dominantní obytnou funkcí a typickým druhem uniformní panelové zástavby“ (Diderot, 1999: 126). Název sídliště je také používán pro místa obývaná lidmi. Jsou to městské části, které jsou stavěny hlavně pro bydlení, doplněny středně velkými obchody, školami a parky (*Wikipedia*, 2006). Musil říká, že je to „hromadná a soustředěná výstavba bytů formou velkých obytných souborů“ (Musil, 2002: 274). V České republice jsou sídliště hlavně spojována se socialismem. „Bytová výstavba minulého režimu neodmyslitelně poznamenala naši zemi a ovlivnila minulé, současné i budoucí životy miliónu lidí“ (Zounek, 2000: 42). Sídliště totiž nepochybně patří „k jednomu z nejvýraznějších znaků socialistické výstavby a socialistické architektury“ (Musil, 1985: 13).

Historie sídlišť jako lokalit hromadného bydlení je však daleko starší než si většina lidí uvědomuje. Už v době starověku byla zakládána sídliště pro dělníky při stavbách pyramid. „První novověká sídliště jsou spojena s počátkem průmyslové revoluce v Anglii, kde tovární dělníci potřebovali bydlet poblíž pracovišť“ (Maier, 1998.: 2). Dále se myšlenka dělnických sídlišť šířila do USA a Německa. Měla ale úplně jinou formu, než sídliště, která vznikala za socialismu. Původní podoba sídlišť byla různá a to od nekonečných řad uniformních dvoupodlažních domů až po obrovské komplexy s prostorovým řešením podobným zámeckým areálům. Socialistická sídliště předznamenaly i „monofunkční areály pavilónových nemocnic psychiatrických ústavů a kasáren; do jisté míry také anglická zahradní města“ (Švácha, 2000: 36). Sídliště, jak ho známe dnes, vychází především „z teoretických koncepcí a vizí architektonické avantgardy 20. let 20. století, představované např. německým Bauhausem, ruskými konstruktivisty, LeCourbusierem ve Francii a u nás třeba skupinou PAS¹, která koncipovala systém průmyslově “vyráběného” bydlení“ (Maier, 1998: 3).

¹ Pokroková architektonická skupina – skupina levicových architektů založená ve 30. letech K. Janů, J. Štursou a J. Voženílkem. Skupina se zabývala otázkou sociálního bydlení a typizací stavební výroby. (*Archiveb*, c1997-2013)

Důležitým hlediskem pro vznik sídlišť byla Athénská charta – „soubor zásad „moderního urbanismu“, přijatý na konferenci CIAM² roku 1933, vydané LeCorbusierem v roce 1943 v Paříži“ (Wikipedia, 2007) Tyto zásady se staly teoretickým základem funkcionalistického urbanismu. Zde je stručný souhrn jejich zásad. Chápala město jako skladbu čtyř složek - bydlení, práce, odpočinek a doprava. Podle těchto složek rozdělila město na specializované monofunkční plochy, které měly být od sebe odděleny volnými plochami zeleně. Podle charty je třeba rozvinout průmyslové metody stavění a zhrubodárnit výstavbu sériovou produkcí. Součástí těchto zásad byla také radikální změna vnitřní organizace měst, jejímž řešením měla být koncepce vertikálního zahradního města. Součástí tohoto města měl být nový typ obytných budov, které „musí být velké, vysoké a volně stojící v zeleni, musí mít novou architekturu, která nebude rozlišovat „přední“ a „zadní“ stranu“ (Musil, 2002: 283). Takové zastavění mělo vést k zisku rozsáhlých ploch, oslunění a dobrým hygienickým podmínkám v bytech. Město mělo být rozvolněné, ulice měly přestat existovat. Také od sebe měly být rozděleny různé druhy dopravy, hlavně doprava silniční a pěší. (Musil, 2002: 283)

Právě tyto koncepce se staly jedním z podnětů pro výstavbu sídlišť po 2. světové válce a „přinesly do stavby měst jakousi urbanistickou revoluci“ (Musil, 2002: 274). Dalším a hlavním podnětem byla velká bytová poválečná nouze. Výstavba byla podpořena názorem, že nedostatek bytů se nejlépe vyřeší tak, když finanční, organizační a z části i technickou zodpovědnost za hromadnou výstavbu převezme veřejný sektor – stát, města nebo různá družstva a asociace se silnou podporou státu. Další faktor, který vedl ke vzniku sídlišť, byla sociálně motivovaná idea, která chtěla zajistit kvalitní bydlení pro všechny vrstvy obyvatelstva a hlavně pro ty, kdo se ke kvalitnímu bydlení nemohli dostat na běžném trhu s byty (Musil, 2002: 274-275).

Svou roli také zajisté měl objev nového stavebního prvku – prefabrikovaných panelů. Z důvodu zvýšení produktivity na stavbách oproti současné řemeslné výrobě, bylo opětovně přistoupeno k myšlence typizace domů³. Ta se stala nutností. „Aspoň tam, kde společnost usiluje o odstranění bytové tísně a překonání nespravedlivých protikladů v bydlení obyvatelstva“ (Haas, 1978: 240-241). Stavebnictví se tedy stalo součástí průmyslové výroby. Jeho industrializace ve větší

² Congrès International d'Architecture Moderne = hnutí moderní architektury - „toto hnutí se zabývalo situací, plánováním a stavbou měst v soudobých moderních civilizacích a kulturách a také navrhováním a stavbou obytných domů a bytů“ (Musil, 2002: 281-282).

³ Typizace je známá už ze středověkých měst, kde domy stejného typu odpovídali stejnému sociálnímu postavení. (Haas, 1978)

míře se uskutečnila ve SSSR, protože socialistická společnost měla pro její zavedení lepší podmínky než kapitalistická. „Prakticky veškerá půda je zespolečenštěná tak, že je pro výstavbu celkem snadno dosažitelná, stavební podniky jsou dostatečně velké a otázky financování nejsou problémem, jde-li o splnění společensky důležitých úkolů“ (Hass, 1978: 242-243). Výstavba bytů tímto úkolem byla, protože hlavním cílem zprůmyslněného stavebnictví bylo zajistit za co nejkratší dobu bydlení pro co nejvíce obyvatel. Industrializace však měla své výhody i nevýhody. Výhody spočívaly v odstranění sezónnosti stavebních prací, pohotovost dodávky materiálu na staveniště, protože byly zakládány sklady stavebních dílců v dosahu stavby a v přesnosti výroby. Nevýhodami byly standardizace, která znamenala dodržování přesných neměnných rozměrů stavebních prvků, které byly u výrobků stanoveny, velké zatížení dopravní sítě, poškozování silnic a podobně.

3.2 Česká sídliště

Sídliště v České republice se od těch ve světě liší a to hlavně kvůli dvěma aspektům. Velký stavební „boom“ u nás začal opožděně a to asi o 10-30 let než ve vyspělých zemích v Evropě. „Jestliže éra sídlištní výstavby v západní Evropě začala brzy po válce, vrcholila počátkem 60. let a 70. léta znamenala její ukončení vyvolané silnou kritikou, u nás se sídliště začala stavět koncem 50. let, 70. léta byla vrcholem a konec panelákového „domostroje“ přivodil teprve rozpad systému KBV⁴ po roce 1989“ (Maier, 1998.: 2). To má za následek mnohem vyšší podíl panelákového bydlení. V roce 2001 bylo v České republice celkem 1 215 243 bytů⁵ v panelových domech, což je zhruba třetina všech trvale obydlených bytů na území republiky (Illner, 2008: 6). Druhým aspektem je fakt, že česká sídliště nevznikala za účelem sociálního bydlení, protože v době vzniku byly byty v panelových domech jediným řešením střechy nad hlavou a ani v dnešní době se jimi nestala. Problém sídlišť je tedy daleko rozsáhlejší, protože se dotýká obyvatel různých vrstev (Maier, 1998.: 2).

Nejvíce českých sídlišť vyrostlo v 70. letech a na začátku 80. let. Stavěla se hlavně na okrajích měst. U malých a středně velkých měst sídlištní zástavba zasáhla i do historických center. „Nejnápadnější stránkou nových obytných souborů, kterou si všichni okamžitě uvědomují, je tedy jejich odlišný vzhled, architektura staveb a nový způsob uspořádání budov a volných prostorů“ (Musil, 1985: 14).

⁴ Komplexní bytová výstavba – „systém organizace, přípravy a realizace výstavby v podmínkách nefunkčního trhu a centrálního řízení, propojený se státním financováním, státní expertizou hlídající úspornost návrhu a státem kontrolovanými stavebními podniky“ (Maier, 2005: 49).

⁵ Údaj ze Sčítání lidu, domů a bytů 2001 (Škrabal, 2005).

Stejně jako ve světě, důsledná typizace a industrializace stavebnictví určovala podobu většiny architektonických děl. Cílem socialistické bytové politiky bylo levné bydlení. Do výstavby sídlišť se promítly zásady, které je potřeba dodržovat a to sériovost, standardizaci, hromadnost a soustředěnost výstavby. Byly vytvořeny rozsáhlé stavební závody, které zjednodušily své technologie na maximum, díky kterým se měla zvýšit hospodárnost a náklady na jeden nový byt. „Jednou zavedená technologie těžkých panelů, odpovídající požadavkům objemové typizace a uplatňovaná jednotně na území celého státu – s drobnými krajskými modifikacemi – vedla nutně k výsledkům, že se většina souborů ve svých vnitřních prostorech navzájem podobala jako vejce vejci“ (Baše, 1995: 100).

Kromě 50. let, kdy se sídliště stavěla v duchu socialistického realismu⁶, byla většina sídlišť projektována podle koncepce tzv. moderny reálného socialismu, což byla „zvláštní směs industrialismu, socialistické šetrnosti a principů moderní architektury, které vznikly v meziválečném období“ (Musil, 2002: 281). Na scénu se dostaly myšlenky Athénské charty. U nás se ale tyto zásady uplatnily ve zvládnutém podobě a způsobem, který jejich autoři nepředpokládaly (Illner, 2008: 6).

Poslední panelová sídliště v České republice byla dokončena na počátku 90. let. Do této doby vzniklo velké množství sídlišť různé kvality. I když mají společnou použitou panelovou technologii, nejsou to homogenní celky, a proto se celková zobecnění netýkají každého sídliště stejně. „Sídliště se totiž navzájem liší dobou, kdy byla vybudována, svou velikostí, typem použité panelové technologie, výškou zástavby, velikostí a rozvojovou dynamikou měst, kterých jsou součástí, polohou vůči městskému centru, existencí a atraktivitou rekreačního zázemí, kvalitou ovzduší, sociálním složením svých obyvatel a také iniciativou, nápaditostí a obratností místních politiků a aktivistů“ (Illner, 2008: 8).

3.2.1 Problémy sídlišť

Rozměry sídlišť a rychlost jejich výstavby byly už od začátku doprovázeny četnými problémy. Bylo totiž prakticky nemožné, aby návrhy na nové obytné útvary a sídla, která se svou velikostí často rovnala středně velkým městům, byly promyšleny tak dobře, aby uspokojovaly potřeby lidí, kteří měli nová sídla obývat a užívat. I když se teorie vycházející z Athénské charty opírala o rozbor z velkých

⁶ Asi nejznámějšími jsou města Havířov, Ostrov a Ostrava - Poruba, čtvrť vybudovaná během rozšiřování závodů těžkého průmyslu na Ostravsku

měst 20. století, neměla dost spolehlivých informací o životě městských lidí a sociologických změn ve společnosti v tomto století. Je účelné rozlišovat přechodné problémy sídlišť a problémy trvalejší. (Musil, 2002: 285)

Přechodné problémy nejčastěji vycházely z rychlosti výstavby sídlišť a jejich uvedením do provozu. Dále souvisely se zvláštní demografickou strukturou, protože některé obytné soubory byly stavěny jako sídliště s byty pro zaměstnance jednoho velkého podniku. V prvním období se také objevily problémy s tzv. dvougenerační skladbou obyvatelstva. Tento problém vznikl působením několika faktorů. „V sídlištích či nových městech se usídlili především obyvatelé se silným zastoupením lidí ve věku 20 až 35 a 5 až 15 let, v podstatě generace rodičů a jejich dětí“ (Musil, 2002: 286). Sídliště byla tedy stavěna hlavně pro průměrné rodiny v prvních fázích tzv. rodinného cyklu, které měly při přidělování bytů přednost před jednotlivci nebo staršími rodinami a celá organizace proto byla orientována na potřeby mladých rodin (Musil, 1985: 21). Dalším faktorem byl zájem velkých podniků dostat na sídliště v blízkosti pracovišť mladé lidi v ekonomicky nejvýkonnějším věku. V demografické skladbě scházeli staří lidé a mládež. „Dimenzování všech zařízení, která sloužila specifickým věkovým skupinám, zejména základních škol, mateřských škol a jeslí, vycházelo z celostátních nebo regionálních údajů o věkové skladbě obyvatelstva. Ta ovšem neodpovídala reálné věkové skladbě v sídlištích“ (Musil, 2002: 285). Brzy se proto objevily problémy s nedostatkem míst v jeslích, později mateřských školách a nakonec v základních školách. Nevyrovnaná struktura vyvolala tzv. demografickou vlnu – se stárnutím obyvatelstva se přesouvaly potřeby z jednoho zařízení na druhé. Stěhování lidí a s ním spojené promíchávání starých a nových obyvatel urychlilo normalizaci této anomální demografické struktury sídlišť. (Musil, 2002: 286)

Trvalejší problémy, vzniklé v důsledku urbanistických koncepcí obsažených nebo odvozených od Athénské charty, jsou mnohem komplikovanější. Výzkum sídlišť uskutečněn VÚVA⁷ na konci 70. let poskytl obraz o jednom z největších problémů sídlišť. Tím byla nedostatečná vybavenost a monofunkčnost. Nejlépe byla vybavena sídliště z hlediska škol a zdravotnických zařízení. Vyšší vybavenost byla ale často dostavována opožděně oproti výstavbě sídlišť a nižší vybavenosti (Musil, 2002: 288). Rozvolněné uspořádání budov, zánik principu městských ulic, nedostatek vybavenosti a scházející pestrost prostorů odhalily jednu z největších slabín socialistického urbanismu a to nedostatek městskosti. „Stejně budovy,

⁷ Výzkumný ústav výstavby a architektury

uspořádané stereotypním způsobem v prostoru, vedly ke vzniku jevu, který je označován jako monotonie sídlišť“ (Musil, 1985: 18). Ta vznikla v důsledku již zmiňované standardizace a typizace budov. Podobné půdorysy bytů, opakující se způsob zástavby a výška podobných budov vedly ke vzniku stereotypních obytných celků bez specifických rysů a jedinečnosti (Musil, 1985: 19). Tato stereotypnost do jisté míry ztěžuje identifikaci lidí s místy, kde žijí, orientaci a rozlišování jednotlivých částí sídlišť (Musil, 1985: 19-22). Poloha nové výstavby, byla dalším problémem, protože dojezdová vzdálenost do centra města, zaměstnání, škol, za kulturou a zábavou byla moc velká. V sídlišťích scházely pracovní příležitosti, protože skoro všechny nové obytné soubory sloužily skoro téměř výlučně k bydlení. Malá pestrost zařízení, budov a aktivit vedla k již zmiňované monofunkčnosti. Nově příchozí lidé trpěli osamocením, ztráty soukromí rodin, kvůli nedostatečné zvukové izolaci u jednotlivých bytů a neměli pocit bezpečnosti. Scházelo jim citové pouto a komunikace s ostatními obyvateli sídliště. (Musil, 1985)

Krátce po listopadu v roce 1989 vyústilo odsouzení sídlišť. Objevil se velký odpor proti rozsáhlým sídelním souborům a to hlavně kvůli spojování výstavby se socialistickým režimem (Baše, 1995: 100). „Přišli poznatky ze zahraničí, kde se některá sídliště stala místy, kam se slušný občan neodváží ani ve dne“ (Maier, 1998.: 2). Někteří odborníci říkali, že takovými se stanou i naše sídliště a že čím dřív paneláky spadnou, tím lepší to bude.

Problémy se ale netýkají jen doby, kdy sídliště vznikala, ale přetrvávají dodnes. Sídliště zestárla, koncepční a technické nedostatky jsou stále znatelné a tak je potřeba sídliště rekonstruovat a regenerovat. Tržní cena bytů patří ve srovnání s byty v jiných částech měst obecně k nižším. To ovlivňuje strukturu poptávky po tomto bydlení ve prospěch obyvatel s nižšími příjmy, ale také imigrantů. Lidé, nacházející se v lepší finanční situaci, se stěhují na komfortnější a prestižnější místa. Proto je tu hrozba vzniku sídlišťních slumů. “Hromadný odchod střední třídy, pokud by k němu skutečně došlo, by mohl mít pro další vývoj sídlišť velmi nepříznivé důsledky a mohl by je dostat na osudnou dráhu postupné sociální a fyzické degradace známou z lokalit sociálního bydlení v západní Evropě“ (Illner, 2008: 8).

3.2.2 Sídliště jako pozitivní prvek

I když jsou sídliště většinou spojována s negativními vlastnostmi, můžeme najít i výhody těchto obytných souborů. V době vzniku sídliště pomohla zmírnit tehdejší velkou bytovou nouzi, poskytla relativně kvalitní bydlení obyvatelstvu, které přicházelo do měst většinou z daleko horších bytových poměrů. „Značně se také od starých bytů liší uspořádání a vzájemné vztahy místností, zvýšil se standard technického vybavení bytů, ústřední topení a teplá voda se staly samozřejmostí“ (Musil, 1985: 14). Nové byty na sídlištích umožnily samostatný start velkému počtu mladých rodin. Sídliště také byla sídelním prostředím, kde se nevytvářela sociálně prostorová segregace. Na území se vyskytuje značná různorodost obyvatel, což je považováno za kladnou hodnotu. Sociologické výzkumy koncem 70. let prokázaly, že většina obyvatel byla se svým bydlením spokojená. (Illner, 2008: 6)

Sídliště mají urbanistické potenciály. Jejich poloha pro bydlení v rámci organismu města je urbanisticky vhodná a mívají relativně dobré hygienické podmínky a kvalitní krajinný rámeček okolí. Sídliště také často disponují velkými vnitřními rozvojovými územními rezervami, protože některá plánovaná zařízení pro občanská vybavení nebyla postavena a protože primitivní stavební technologie nebyla schopna efektivně využít celé území. (Maier, 1998: 3)

To, co považují samotní občané sídlišť za dobré, není tak jednoznačné, jako u věcí negativních. Obyvatelé si často chválí zdravou polohu ve městě a okolí sídliště. Lidé, kteří dříve bydleli v horších podmínkách, chválí světlé a dobře vytápěné byty, klid a dostupnost obchodů a zeleně. (Maier, 1998: 3)

3.3 Vznik Jižního Města

Praha 11, nebo původně Praha- Jižní Město, s rozlohou 979 ha a se 78 772 obyvateli⁸ se skládá ze dvou katastrálních území – Chodov a Háje. Právě tyto katastry byly v roce 1964 směrným územním plánem určeny jako jedny z nejvhodnějších oblastí pro rozsáhlou bytovou výstavbu, protože nabízely příhodné klima a dobré přírodní zázemí. Modelace terénu a přítomnost výrazných prvků umožňovaly vytvoření zeleného pásu okolo celého budoucího města. Oblast také měla příznivou polohu a dostupnost vůči centru Prahy, ale i vůči oblastem mimo region, protože zde procházel úsek plánované dálnice D1. Katastr také „měl

⁸ Údaj z Českého statistického úřadu k 31. prosinci 2006 (Bartoň, 2007: 9)

předpoklady pro snadné zásobování elektřinou, zemním plynem i vodou, neboť už byla zřejmá nutnost vést v budoucnu tímto regionem i vodovod ze Želivky“ (Bartoň, 1998: 65).

Jižní Město se dělí na dvě části. Východní Jižní Město I, které začalo vznikat od roku 1971 a původně mělo obsahovat bytové objekty a objekty občanské vybavenosti. Druhou částí je západní Jižní Město II, kde „byly kromě bytových objektů a jejich vybavenosti navrženy také areály škol, středních i vysokých, vysokoškolských kolejí, sportovišť, pracovišť vědeckých ústavů, administrativní budovy a další.“ (Vítek, 2007: 56). Výstavba tak velikého sídlištního komplexu, která byla stavěna v letech 1972 až 1985, zatím neměla v historii našeho stavebnictví obdoby. Naši architekti ještě nikdy předtím neřešili výstavbu městského celku pro 100 tisíc obyvatel (Miksánková, 1981: 16).

3.3.1 Jižní Město I

Začala se tedy hledat nejvhodnější koncepce pro toto rozsáhlé území dnešního Jižního Města I. V roce 1966 byla vyhlášena soutěž, kterou vyhrál návrh J. Krásného, V. Musila, K. Ondrušky a V. Skokana, který se v soutěži umístil na 2. místě, a který uvažoval o tomto území jako částečně samostatným vůči Praze. Ceněn byl hlavně kvůli začlenění do krajiny a organizaci funkčních ploch. Následovala další užší soutěž v roce 1967 a vypracování dvou porovnávacích studií. Konečná studie byla vypracována kolektivem Ateliéru 9 ve spolupráci s doc. J. Krásným. V roce 1968 byl zpracován podrobný územní plán Jižního Města, který vycházel z původního vítězného návrhu (Bartoň, 1998).

Návrh uvažoval o centru tvořeném třemi soubory v nejvyšších polohách zvlněného terénu a v jejich těžišti park, který měl podtrhnout charakter zahradního města. „Využíval přírodních podmínek pro vytvoření svébytného městského útvaru, v němž se pracoviště i prostředí k relaxaci nacházela v bezprostřední blízkosti“ (MČ Praha 11, 2005a). Východně od již tehdy rozestavěné dálnice byly koncipovány tři obytné čtvrtě – Háje, Litochleby, Opatov. Další čtvrť – soubor Chodov – byla původně uvažována jako doplňující (obr. č. 1). Plánované centrum bylo umístěno kolem stanice Opatov, kde bylo v těsném kontaktu se třemi soubory kromě souboru Háje. Ten byl urbanisticky nejatraktivnější.

Obr. č. 1: Obytné čtvrtě

Zdroj: autor

Bylo vypracováno ale ještě hodně plánů, se kterými přišly mnohé změny a úpravy. Vzrůstal počet uvažovaných bytů a tedy i nárůst obyvatel. V následujících několika letech bylo řešení tohoto souboru rozpracováno podrobnou územní dokumentací. Hlavními architekty se stali Jiří Lasovský, Jan Zelený a Jan Krása (Miksánková, 1981: 46). Na rozloze 1200 ha bylo navrženo kolem 2000 bytů pro 73 400 až 80 000 obyvatel. Kvůli stávajícímu režimu byli projektanti vystaveni neustálému tlaku ohledně dosažení co nejvyššího počtu uvažovaných bytů. „Nebyla proto dodržena výška zástavby, zvláště v okrajových částech, v souboru Chodov pak zřejmě také rozsah a charakter zástavby“ (Bartoň, 1998: 66).

Od března roku 1967 na katastru i přímo v ulicích Chodova vrtali a kopali sondy geologové, kteří zkoumali složení půdy pro budoucí výstavbu. Počátkem roku 1969 byli občané seznámeni s přesným zastavovacím plánem a poté přišla éra demolic rodinných domků, kvůli výstavbě inženýrských sítí. Objevila se zde pověstná „měsíční krajina“, která doprovázela výstavbu všech velkých obytných souborů.

První obytný soubor Háje byl stavěn od roku 1973. O tři roky později se sem stěhovali první obyvatelé, na které tu ale čekalo mnoho nástrah v podobě chybějících přístupových komunikací. Chyběly zde obchody se základními potřebami nebo třeba telefony. Ostatní území katastrů Háje a Chodov se rychle

zaplňovaly novými šedými panelovými domy a areály škol, školek, jeslí, prodejních středisek a další občanskou vybaveností.

3.3.2 Jižní Město II

Území Jižního Města II – západně od dálnice - bylo původně určeno pro areál lehkého průmyslu, vysokých a průmyslových škol, soubor výstaviště, vodojemy a administrativní centrum průmyslu. Autoři urbanistického a architektonického řešení byli E. Hlaváček a O. Kaufman. Přišla ale další změna. „Výjimečné přírodní podmínky, dokonalá a rychlá dostupnost území automobilovou komunikací a urychlená výstavba trasy C2 metra vedly ke změně původního záměru“ (Miksánková, 1981: 47). Připojením Šeberova k Praze vzniklo území, na které bylo možné přesunout původně plánovanou zónu průmyslu a služeb a na nejlepší a nejvýhodnější místa situovat další obytné soubory, které dotvoří urbanistickou koncepci Jižního Města jako celku (Miksánková, 1981). Celkově bylo v Jižním Městě II, včetně obytného souboru Šeberov, navrženo 9 tisíc bytů, 23 až 24 tisíc školních a pracovních příležitostí a školy pro 7 až 7,5 tisíce studentů.

V roce 1976 byl přepracován územní plán a hlavními architekty se stali Jan Zelený, Vítězslava Rothbauerová a Jitka Thomasová. V roce 1979 byla zahájena výstavba této části. „Po pravdě je nutno ocenit citlivější rozmístění nové zástavby ve vztahu k lesu, její větší kompaktnost, dávající představu ulic a náměstíček, snahu o větší barevnou rozmanitost i výrazně větší pečlivost při dokončování prací v exteriérech i interiérech“ (Bartoň, 1998: 67).

Území bylo rozděleno podrobným plánem do třech obytných čtvrtí – Horní Kunratice, Horní Rožtyly a Šeberov. Horní Kunratice měly tvořit tři obytné celky s centrem okolo stanice Chodov. Horní Rožtyly byly tvořeny taktéž třemi obytnými celky s centrem okolo stanice Rožtyly, která měla Pražanům umožnit přístup do Kunratického lesa. Z výstavby čtvrtě Šeberov nakonec sešlo a výstavba nebyla uskutečněna (Bartoň, 1998: 68). Pro první dva celky Jižního Města II bylo typické rozlišení obytných skupin (Slunce, Voda, Země, Vzduch) barevnými slepými štíty, trafostanicemi i komíny kotelen a pomocí orientačního systému používající výrazná loga skupin. Na budovách dokonce byly tabule vysvětlující původ názvů ulic (MČ Praha 11, 2005a).

3.4 Regenerace českých sídlišť

„Regenerace panelových sídlišť je dlouhodobý proces zaměřený na sociální, ekonomické, urbanistické, architektonické a technické zhodnocení sídlišť. Výsledkem regenerace je přeměna sídlišť ve víceúčelové územní celky, srovnatelné s klasickou městskou zástavbou“ (Šimková, 2005: 9)

Pojem regenerace sídlišť začal být aktuální na počátku 90. let 20. století, kdy se začalo řešit, co s často nevyhovující panelovou zástavbou bude dál. Návrhy byly dva – demolice nebo modernizace. Vzhledem k tomu, že téměř v celé České republice přetrvával problém s nedostatkem počtů bytů, výsledek byl jasný. „Hromadná a rozsáhlá likvidace panelových sídlišť zřejmě nepřichází v blízké době v úvahu“ (Illner, 2008: 8). Došlo se tedy k závěru, že o panelová sídliště je potřeba se starat a začít je brát jako rovnocenné části měst (Maier, 1998: 4).

Proces regenerace se snaží napravit chyby, které vznikaly už při výstavbě sídlišť a doprovázejí je dodnes. Jak již bylo zmíněno v kapitole 3.2.1. Problémy sídlišť, nejčastějšími problémy jsou monofunkčnost, vzhled a technický stav domů, nedostatečné udržování volných ploch, nedostatečný počet parkovacích stání, nevybavený parter, nedostatek zařízení občanského vybavení nebo třeba návaznost architektury a urbanismu sídliště na strukturu obce (Šimková, 2005: 9). Míra, ve které se problémy na jednotlivých sídlištích vyskytují, je ale různá. Ne všechna sídliště je nutné nebo i možné regenerovat a problémy nejsou vždycky odstranitelné. Proto je k regeneraci vždy nutný individuální přístup (Aulická, 1993: 12).

Na to, jak přistoupit k regeneraci se vyskytuje více názorů. Aulická (1993: 12) říká, že by „nemělo docházet k rekonstrukci či modernizaci pouze jednotlivých objektů, ale cílem procesu by měla být koncepční proměna sídliště v příjemné, účelně uspořádané, ekologické a bezpečné místo pro život obyvatel (...). Mnohdy je slychán názor, že sídliště by měla být dokončena podle původních plánů a dostavět to, co postaveno nebylo. Podle Maiera (1998: 4) by se mělo hlavně reagovat na připomínky místních obyvatel, aby zde právě oni rádi bydleli.

Když se řekne regenerace sídlišť, většina lidí si představí opravu domů a to zejména úpravu tepelně izolačního pláště. Tato úprava ale není zdaleka jediná, kterou lze přispět k větší kvalitě bydlení. Z konstrukčních a technologických možností je to dále například uvolňování parteru, odstraňování architektonických

bariér jako jsou třeba přístupové rampy nebo úpravou podlažnosti. Dále jsou tu urbanistické možnosti, kterými lze napravit nedostatky urbanistického konceptu sídlišť, jako například doplnění a vytvoření nových městotvorných prostorů a prvků sídlišť, úpravy a doplnění parteru, dořešení koncepce zeleně a terénních úprav, úpravy a změny stávající dopravní sítě a dopravy v klidu nebo dořešení prostorového propojení sídlišť s okolní krajinou. Regenerovat se dá i technické vybavení například doplněním nebo celkovou výměnou příslušného zařízení nebo změnou způsobu nebo rozsahu využívání zařízení. (Aulická, 1993: 35-38)

„Vzhledem k rozsahu sídlišť, množství nahromaděných problémů a ekonomické náročnosti jejich řešení je regenerace dlouhodobým procesem“ (Šimková, 2005: 9). Proto potrvá ještě mnoho let, než budou škody napáchané minulým režimem odstraněny. Maier je ale optimistický. „Když to dobře dopadne, budou za sto let naši potomci považovat sídliště prostě jen za součást měst, tak jako my za ně považujeme činžákové čtvrti z konce minulého století“ (Maier, 1998: 4)

3.4.1 Regenerace sídliště Jižní Město

Regeneraci sídliště a přístup k tomuto procesu si ukážeme na Jižním Městě, které je dobrým příkladem, protože je největším sídlištěm v České republice a potýká se s výše zmiňovanými problémy.

Regenerace Jižního Města je široký pojem, který zahrnuje obnovu bytových i nebytových domů a prostředí kolem nich. „Obnova představuje proces, jehož cílem je celkové zvýšení kvality života, totiž zvýšení standardu bydlení, zlepšení funkční i estetické kvality objektů a vnějšího obytného prostředí z hlediska každodenního života obyvatel“ (Bartoň, 2007: 108). Za hlavní cíl považuje městská část Praha 11 především spokojenost obyvatel v místě bydliště, které budou pociťovat jako svůj domov. (MČ Praha 11, 2008)

Pro přípravu celého procesu regenerace byla v letech 1999 - 2002 vypracována Studie regenerace Jižního Města, na jejíž tvorbě se podílel architektonický ateliér ABV, konkrétně P. Benda, K. Berkovová, J. Brychtová, E. Letovská, P. Preininger a D. Krýslovová ve spolupráci s Ateliérem DUK. Studie stanovila hlavní zásady regenerace a je podkladem pro všechny projekty vzniklé za účelem obnovy tohoto sídliště.

V rámci regenerace a rozvoje Jižního Města byla vypracována studie s názvem Jižní Město – místo pro život. Studie hodnotí komplexně celé Jižní Město, ale také i každou sídelní jednotku zvlášť. Skládá se ze tří částí – ankety, faktografie a souhrnu.

Navazujícím projektem na studii Jižní Město – místo pro život je studie vnitrobloků. Na základě Studie regenerace a jejím výkresu Funkční a prostorové regulace byly vymezeny veškeré vnitrobloky. Jejím cílem bylo navrhnout úpravy a doplnění vybavení jednotlivých vnitrobloků.

Regenerace lze rozdělit na dva okruhy a to na obnovu bytových domů a obnovu obytného prostředí. K regeneraci bytových domů ve vlastnictví městské části Praha 11 došlo výrazněji až po roce 1997, kdy bylo zvýšeno nájemné, tudíž bylo více finančních prostředků na jejich opravu. Nedochovalo tedy už jen pouze k drobným a nezbytným údržbám, ale ke kompletní regeneraci, která zahrnuje „zateplení objektů, opravy fasád, a jejich nové řešení s použitím vhodných architektonických prvků a nové barevnosti, úpravy vstupů a vstupních prostor s případnou rekonstrukcí vstupního podlaží a s uceleným řešením komerčních prostor“ (MČ Praha 11, 2008). Z šedých monotónních paneláků se staly domy s různě barevnou fasádou. Barevnost byla zachována podle původní koncepce, díky které se od sebe obytné celky odlišovaly. Zároveň docházelo také k odstranění technických závad, opravě a zateplení střechy, rekonstrukci nebo výměně oken a k úpravě bezprostředního okolí domů. Předpokládá se také regenerace bytových domů ostatních vlastníků, aby kvalitativní proměna sídliště byla komplexní. Jako projev uznání za přispění ke zlepšení vzhledu, městská část Praha 11 vyhlásila soutěž o nejlépe zregenerovaný panelový dům. První kolo soutěže proběhlo v roce 2008.

Obr. č. 2: Vítězný zregenerovaný dům v soutěži Regenerace JM 2011 – JMII - Hrabákova 1972-1974

Zdroj: praha11.cz

Je potřeba regenerovat ale i celé obytné prostředí sídliště, tedy zeleň, veřejné prostory, komunikace, parkování, zařízení pro volný čas a podobně. „Hlavní úkoly jsou kultivace veřejných prostorů, doplnění chybějících funkcí, zajištění bezpečnosti, optimalizace dopravního řešení včetně parkování, orientace v prostoru sídliště, zvýšení atraktivity prostředí celého sídliště“ (MČ Praha 11, 2008).

Jelikož je regenerace finančně velice náročná dá se využít dvou způsobů financování. Jedním je Fond podpory regenerace městské části Praha 11, který byl zřízen jako dočasný účelový peněžní fond. Druhým způsobem je Program PANEL Státního fondu bydlení.

4. METODIKA

LITERÁRNÍ REŠERŠE

Na základě poznatků z odborné literatury byla vytvořena literární rešerše, která částečně rozebírá kulturně historické souvislosti vzniku sídlišť, vznik sídliště Jižní Město a jeho regeneraci.

ANALYTICKÁ ČÁST

Analytická část se skládá ze čtyř analýz řešeného území Jižního Města II. Jedná se o Analýzu širších vztahů, Funkční analýzu, Prostorovou analýzu a Výkres problémů a hodnot.

Analýza širších vztahů Jižního Města II popisuje vztahy řešeného území a jeho širšího okolí, kterým byla zvolena MČ Praha 11 a její nejbližší okolí. Analýza dává představu o napojení řešeného území na dopravní a technickou infrastrukturu a o dostupnosti rekreačních oblastí.

Funkční analýza Jižního Města II obsahuje rozčlenění řešené oblasti na jednotlivé funkční plochy. Jedná se o plochy bydlení, občanské vybavenosti, sportu a rekreace, služeb, nerušící výroby a služeb, technického vybavení, plochy dopravní a zeleně. Analýza dává jasnou představu o rozložení funkcí a docházkových vzdálenostech v řešeném území.

Prostorová analýza Jižního města II dává představu o rozdělení území do jednotlivých oblastí a o vnímání a čitelnosti tohoto území. Zmiňuje hlavní dopravní i pěší komunikace, místa koncentrace, výškové poměry v území, kompoziční prvky a exponované plochy.

Výkres problémů a hodnot Jižního Města II zobrazuje přírodní, civilizační a kompoziční hodnoty, které se v řešené oblasti nachází a upozorňuje na problémy, které by se měly v tomto území řešit.

Analýzy byly vypracovány na základě vlastních znalostí území a dalšího bližšího terénního průzkumu. Jako podklad pro zpracování analýz byla pro Analýzu širších vztahů použita aktuální barevná ortofotomapa s prostorovým rozlišením 50 m, která je dostupná na národním geoportálu INSPIRE a pro zbylé analýzy katastrální mapa dostupná na portálu Českého úřadu zeměměřického a katastrálního. Mapové výstupy byly vytvořeny v programu ArcGIS 9.

Analytická část dále obsahuje dvě analýzy týkající se místa návrhu, Jírovcova náměstí – Analýzu současného stavu, která ukazuje současný vzhled, vybavení a fungování náměstí a Výkres problémů, který upozorňuje na hlavní nedostatky tohoto prostoru, které by měly být pro správné fungování odstraněny.

Jako podklad pro obě analýzy byla použita katastrální mapa dostupná na portálu Českého úřadu zeměměřického a katastrálního. Mapové výstupy byly vytvořeny v programu ArcGIS 9.

Dále bylo uskutečněno místní pozorování za účelem zjištění funkčního využívání náměstí. Výsledky, tedy počty lidí vykonávající aktivity v prostoru náměstí, byly zaznamenávány do tabulky, ve které byly vypsány jednotlivé aktivity, které byly rozděleny do tří skupin – na nezbytné venkovní, volné, rekreační a společenské.

NÁVRHOVÁ ČÁST

Návrhová část obsahuje samostatný návrh Jírovcova náměstí, který byl vypracován na základě východisek, které vyplynuly z analýz, místního pozorování a na základě vlastních poznatků. Cílem návrhu obnovy bylo vytvoření kvalitního veřejného prostoru s vyváženými funkčními složkami, kde budou místní obyvatelé rádi trávit svůj volný čas. Jako podklad byla pro návrh použita katastrální mapa dostupná na portálu Českého úřadu zeměměřického a katastrálního. Mapový výstup byl vytvořen v ArcGIS.

5. ANALÝZY ŘEŠENÍHO ÚZEMÍ

5.1 ŠIRŠÍ VZTAHY ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Grafické znázornění širších vztahů je uvedeno v mapové příloze č. 1 Širší vztahy Jižního Města II.

5.1.1 Poloha řešeného území

Řešená lokalita Jižní Město II je součástí hlavního města Prahy, přesněji městské části Prahy 11 a katastrálního území Chodov. Zde leží v jeho severozápadní části. Toto území těsně sousedí se správním obvodem Praha 4, přesněji s katastrálními územími Kunratice, Michle a Záběhlice.

5.1.2 Určení širšího území

Jako širší území bylo vymezeno území správního obvodu Prahy 11 a jeho nejbližšího okolí. Správní obvod (dále uvedeno pod zkratkou SO) Praha 11 se skládá z městské části Praha 11, Praha – Křeslice, Praha Šeberov a Praha - Újezd. Sousedící správní obvody jsou SO Praha 4, SO Praha 10, SO Praha 15 SO Praha 22. Širší území je tedy tvořeno těmito celými katastrálními územími nebo jejich částmi: Chodov, Háje, Křeslice, Šeberov, Újezd u Průhonic, Kunratice, Michle, Záběhlice, Hostivař, Petrovice, Pitkovice, Čestlice, Průhonice a katastrálními územími mimo hranice hlavního města Prahy a to Hole u Prahy, Zdiměřice u Prahy a Vestec u Prahy.

5.1.3 Sledované jevy

5.1.3.1 *Doprava*

5.1.3.1.1 *Silniční doprava*

Dopravní napojení Jižního Města II i správního obvodu Prahy 11 je velmi dobré. Oblast se nachází na jihu hlavního města Prahy, kudy vede napojení na dálnici D1 (Praha – Brno). Severozápadně vede napojení na Jižní spojkou, která území spojuje s dalšími dopravně důležitými komunikacemi.

5.1.3.1.2 Městská hromadná doprava

Městská hromadná doprava je jako na celém území Prahy zajišťována společností Dopravní podnik hlavního města Prahy.

Širším územím vede trasa metra C se stanicemi Háje, Opatov, Chodov a Roztyly. Stanice Chodov se nachází přímo v řešené oblasti. Zbylé stanice jsou důležitými dopravními a přestupními uzly. Ze stanic Háje a Opatov navazují autobusové linky Pražské integrované dopravy, které spojují Prahu a Středočeský kraj. V blízkosti stanice metra Roztyly je autobusové nádraží, ze kterého vedou linky do celé republiky.

5.1.3.2 Územní systém ekologické stability - ÚSES

Územní systém ekologické stability je zákonem č. 115/1992 Sb. O ochraně přírody a krajiny, v §3 písm. a) definován „jako vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu“.

V širším území se nacházejí tři regionální biocentra, která leží na území přírodních památek Údolí Kunratického potoka, Milíčovský les a rybník a Hrnčářský les a louky.

Vede zde také regionální biokoridor, který vede Přírodním parkem Botič – Milíčov kolem Botičského potoka.

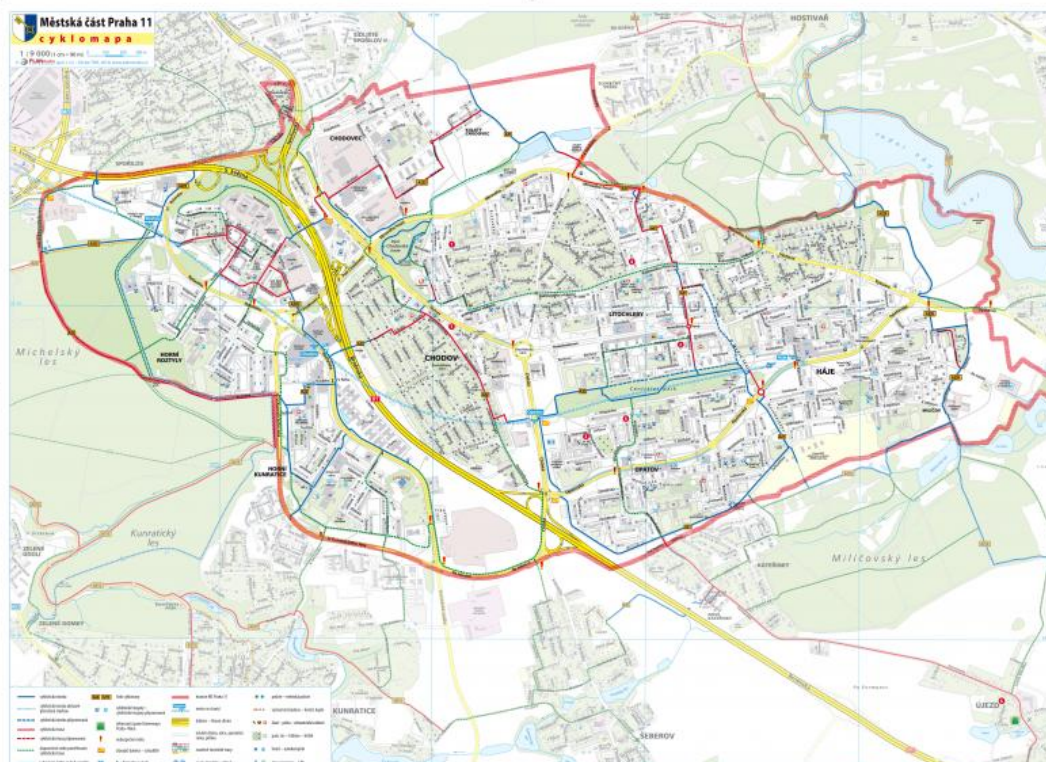
5.1.3.3 Rekreace

K rekreaci jsou využívány parky, přírodní plochy a vodní nádrže. MČ Prahu 11 obklopují příměstské lesy, které jsou celoměstsky významnými rekreačními oblastmi. Jsou to Kunratický a Michelský les, Milíčovský les a uměle vytvořený lesopark Hostivař, který se nachází v okolí Hostivařské přehrady. Ta je v letních měsících společně s dalšími vodními plochami v širším okolí, využívána ke koupání. Dále k rekreaci slouží parky - Centrální park spojující Háje s Opatovem a park u Chodovské tvrze.

5.1.3.3.1 Cyklostezky a cyklotrasy

Prahou 11 a jejím okolí prochází poměrně velké množství cyklostezek a cyklotras, jejichž cílem jsou většinou přírodní prvky v okolí. Jedná se o trasy a stezky na území MČ Praha 11: A22 Kunratický potok (Bráník – Krč – Chodov – Opatov – Háje, délka 10,2 km), A41 Severojižní transmagistrála (Záběhlíce – Chodovec - Háje, délka 3,5 km), A222 (Krč – Roztyly – Spořilov, délka 1,3 km), A225 (Chodovec – Chodov, délka 2,4 km), A226 (Hostivař – Háje, délka 1,8 km). Trasy a stezky v blízkém okolí, které většinou navazují na výše zmiňované, jsou: A21 Modřanská rokle (Modřany – Libuš – Šeberov, délka 9,8 km), A212 (Krč – Kunratický les – Kunratice, délka 4,3 km), A213 (Kunratický les – Šeberov), A215 (Kamýk – Nové Dvory – Kunratický les – Chodov, délka 1,6 km) a A216 (Háje – Milíčovský les, délka 3,5 km). (Pražské cyklostezky, c2007-2010)

Obr. č. 3: Mapa cyklotras, cyklostezek a doporučených tras pro Prahu 11

Zdroj: praha11.cz

Otázku cyklistické dopravy začala Praha 11 výrazněji řešit v roce 2007, kdy městský úřad Prahy 11 nechal zpracovat studii řešení cyklotras a cyklostezek pro území Jižního Města. Studie se zabývá řešením návrhu co nejbezpečnějšího a nejkomfortnějšího pohybu cyklistů v daném území, ale také vazbami na pražský celoměstský systém a na jižní část Středočeského kraje. Studie počítá s návrhem okruhu kolem Jižního Města, doplněním cyklistické zařízení a vytvořením

odstavných parkovišť B+R (Bike and Ride). Následně v dubnu 2008 byla vydána první mapa cyklotras, cyklostezek a doporučených tras, která byla naposledy aktualizována v červnu 2010. (MČ Praha 11, 2007)

5.1.3.3.2 Turistické cíle a turistické trasy

Turistické trasy jsou soustředěny v příměstských lesích, sousedících s MČ Praha 11. Trasy vedou přes významné přírodní prvky a historické památky.

Turistickými cíly a významnými přírodními prvky na území Kunratického a Michelského lesa je Přírodní památka Údolí Kunratického potoka, zřícenina Nového Hrádku z roku 1411, pramen Václavky a ZOO koutek U krále Václava IV. Jsou zde vyznačeny tři turistické trasy: žlutá vedoucí z Roztyl do Kunratic, modrá vedoucí z Roztyl přes zříceninu Nový Hrádek k Zeleným Domkům a zelená vedoucí z Velkého altánu přes pramen Václavky ke Králi Václavu IV.

Milíčovský les je součástí Přírodního parku Botič – Milíčov a zároveň se na jeho území nachází i Přírodní památka Milíčovský les a rybník. Značená je zde jedna turistická trasa, vedoucí z Kateřinek, přes Křeslice do Uhříněvsi. Dále je tu naučná stezka Milíčov, která seznamuje právě se zdejší přírodní památkou.

V okolí Hostivařské nádrže se rozprostírá Přírodní park Hostivař – Záběhlice a Přírodní památka Meandry Botiče. Oblastí vede turistická trasa, začínající v Hostivaři, která dále vede okolo Hostivařské přehrady, údolím Botiče do Průhonického parku a pak dále na jih. Je zde také vyznačena naučná stezka Povodím Botiče, která spojuje Hostivař, Petrovice a Pitkovice. Turistickými cíly je ZOO koutek a lanové centrum.

Nejvýznamnějšími historickými památkami na území správního obvodu Prahy 11 jsou Chodovská tvrz (obr. č. 4), jejíž historie sahá do 13. století a kostelík sv. Prokopa v Šeberově – Hrnčířích, který je nejstarší sakrální stavbou ve správním obvodu Prahy 11.

Dalšími chráněnými územími nacházející se v blízkosti MČ Praha 11 je Přírodní park Modřanská rokle – Cholupice a Přírodní památka Hrnčířské louky nacházející se jihozápadně a jižně od městské části.

Obr. č. 4: Chodovská tvrz a navazující sídliště Litochleby

Zdroj: wikipedia.org

5.1.3.4 Technická infrastruktura

5.1.3.4.1 Zásobování pitnou vodou

Zásobování pitnou vodou zajišťuje společnost Pražské vodovody a kanalizace a.s. stejně jako na celém území hlavního města Prahy. Pitná voda pro veřejnou potřebu pochází z úpravny vody Želivka, jejímž zdrojem je voda z vodárenské nádrže Švihov. (MČ Praha 11, 2009)

5.1.3.4.2 Zásobování elektrickou energií

Základem systému zásobování elektrickou energií jsou vstupní transformovny TR 400/110 kV Řeporyje a Chodov, která se nachází přímo v řešené oblasti, a TR 22/110 kV Malešice. Dodavatelem elektrické energie na území hl. m. Prahy je Pražská energetika, a. s. (ÚAP hl. m. Prahy, 2012)

5.1.3.4.3 Zásobování teplem

Území na pravém břehu Vltavy je zásobováno systémem CZT⁹, který tvoří Pražská teplárenská soustava. Tento systém tvoří propojená soustava Mělník – Třeboradice – Malešice – Michle, jejímiž základními zdroji jsou elektrárna Mělník I a teplárna Malešice a špičkovými zdroji jsou teplárna Michle a výtopy Třeboradice a Krč. (ÚAP hl. m. Prahy, 2012)

⁹ centralizované zásobování teplem

5.1.3.4.4 Zásobování plynem

Základem systému zásobování celé Prahy zemním plynem je dvojitý VTL plynovod, který je veden po obvodu města. Je napájený z VVTL regulačních stanic Třeboradice a Dolní Měcholupy a ze sítí regulačních stanic VTL. (ÚAP hl. m. Prahy, 2012)

5.2 FUNKČNÍ ANALÝZA JIŽNÍHO MĚSTA II

Grafické vyjádření funkčních ploch sídla je zobrazeno v mapové příloze č. 2 Funkční analýza Jižního Města II.

5.2.1 Bydlení

V řešeném území byly vymezeny dva typy bydlení podle jejich funkce a to: bydlení v bytových domech a bydlení v rodinných domech.

Plocha bydlení v rodinných domech se nachází v severní části řešeného území. Jedná se o plochu řadových rodinných domů s převážně dvěma nebo třemi nadzemními podlažími, které jsou uspořádány do pěti bloků (obr. č. 5).

V řešeném území ale jednoznačně převažuje bydlení v bytových domech, přesněji v panelových domech, které je pro řešené území typické (obr. č. 6). Nejčastější jsou zde bytové domy s osmi nebo dvanácti nadzemními podlažími. Nižší zástavba o čtyřech a pěti nadzemních podlaží se objevuje jen u několika bytových domů v okolí rodinných domů. Historie a okolnosti vzniku panelových domů jsou podrobněji popsány v kapitole 3.3 Vznik Jižního Města.

Plochy bydlení jsou rozprostřeny po celém území, kromě oblasti v těsné blízkosti stanice metra Chodov, kde jsou soustředěny převážně služby.

Obr. č. 5 : Rodinné řadové domy

Zdroj: maps.google.com

Obr. č. 6: Panelové domy

Zdroj: autor

5.2.2 Občanská vybavenost

Občanská vybavenost je převážně koncentrovaná ve třech lokalitách. V každé sídelní jednotce se nachází jedna z nich. Vybavenost byla rozdělena do několika skupin popsaných níže.

5.2.2.1 *Vzdělávání a výchova (školství)*

V řešeném území se nachází pět mateřských škol – státní MŠ Hroncova, MŠ Hrabákova, MŠ Blatenská a soukromé EDUACAnet Outdoor a International Montessori School of Prague.

Základní školy jsou zde dvě a to ZŠ Pošepného náměstí a ZŠ Campanus – Jírovcovo náměstí. Součástí škol jsou také družiny, tělocvičny a sportoviště v areálu školy. Sportoviště jsou přístupná i pro veřejnost.

Vzhledem k menší obsazenosti než je kapacita základních škol, byly některé prostory v posledních letech pronajaty a vznikla zde pracoviště středních škol – soukromého gymnázia EDUACAnet a soukromé Střední školy zahradnické s.r.o. v budově ZŠ Campanus a odloučeného pracoviště Gymnázia Budějovická v budově ZŠ Pošepného náměstí, kde se zároveň nachází jediná škola vyššího vzdělání a to Soukromá vyšší odborná škola umění a reklamy s.r.o.

5.2.2.2 *Sociální služby*

Sociální služby jsou zde zastoupeny Klokánkem, domem s pečovatelskou službou a střediskem pečovatelských služeb.

Klokánek Láskova je projekt Fondu ohrožených dětí. Jedná se o zařízení pro děti s přechodnou rodinnou péčí, které se nachází v jižní části území. Dále je v severní oblasti Dům s pečovatelskou službou Blatenská s kapacitou 105 bytových jednotek. V oblasti západní se nachází Středisko pečovatelských služeb pro bezbariérové domy, které leží v ulici Petýrkova souběžně se silniční komunikací U Kunratického lesa. Toto středisko zajišťuje pečovatelské služby po těžce zdravotně postižené občany žijící právě v těchto domech.

Dům s pečovatelskou službou a Středisko pečovatelských služeb poskytuje společnost Jihoměstská sociální a.s., která poskytuje služby pro seniory a postižené občany na Jižním Městě (MČ Praha 11, 2005b).

5.2.2.3 *Zdravotnické služby*

Na Jižním Městě II se nachází Poliklinika Šustova známá také pod názvem Poliklinika Jižní Město – největší zdravotnické zařízení v řešené oblasti. Dále je zde soukromé zdravotní středisko MediCentrum Praha a.s., které se specializuje na

léčbu pohybového aparátu. V obou těchto zařízeních se nachází další zdravotnické ordinace – státní i soukromé.

5.2.2.4 Kulturní zařízení

Kulturní a volnočasové vyžití pro děti, mládež, dospělé i seniory zajišťuje Kulturní centrum Zahrada, občanská sdružení, kluby seniorů, vozíčkářů apod.

V budově ZŠ Campanus se nachází knihovna Jírovcovo - pobočka Městské knihovny v Praze.

5.2.2.5 Veřejná správa

Pracoviště veřejná správa se nachází v blízkosti metra. V řešeném území jsou dvě pracoviště policie – Obvodní ředitelství Prahy 4 – Místní oddělení policie Jižní Město a pracoviště Městské policie.

V blízkosti metra se také nachází pracoviště České pošty.

5.2.3 Sport a rekreace

Z netradičních sportovišť se na Jižním Městě II nachází Curling aréna Praha Roztyly, ležící v severní části řešeného území. Větší sportoviště se nacházejí převážně v areálech základních škol. V areálu ZŠ Campanus jsou multifunkční hřiště s umělým povrchem, kurty na tenis a plážový volejbal a běžecký oval. V areálu ZŠ Pošepného leží fotbalové hřiště s umělým povrchem, kurt na plážový volejbal, běžecký okruh a skatepark.

Dětská hřiště se nacházejí v celém řešeném území. V posledních několika letech byla v rámci regenerace obytného prostředí odstraněna stará dětská hřiště a některá pískoviště s původními betonovými prvky, která neodpovídala evropským normám a byla nahrazena novými.

5.2.4 Služby

Největší koncentrace služeb v řešeném území se nachází v okolí stanice metra Chodov. V roce 2005 zde bylo otevřeno Centrum Chodov – nákupní středisko

se supermarketem a širokým spektrem ochodů a služeb. V těsné blízkosti stanice metra se dále nachází Obchodní dům Růže, který zde stojí od vzniku okolního sídliště, ale po výstavbě velkého Centra Chodov ztratilo na své významnosti. V oblastech JM II – jih a západ jsou v lokalitách soustředění občanské vybavenosti obchodní centra Slunečnice a Chrupa.

Dále se zde nachází mnoho maloobchodních prodejen a služeb, které jsou situovány převážně v přízemích panelových domů, v místech, které dříve sloužily jako kočárkárny.

5.2.5 Nerušící výroba a služby

Plocha nerušící výroby a služeb se rozprostírá na severu podél dálnice D1. Jsou zde sídla mnohých firem a jejich zázemí.

5.2.6 Dopravní plochy

5.2.6.1 Silniční komunikace

Silniční komunikace tvoří hranice řešeného území. Jsou to místní komunikace I. třídy Ryšavého a Roztylská a místní komunikace II. třídy U Kunratického lesa, na které navazují komunikace obsluhující jednotlivé oblasti. Z těchto komunikací vede směrem na jih napojení na dálnici D1 (Praha – Brno) a severozápadně napojení na Jižní spojku, která území spojuje s dalšími dopravně důležitými komunikacemi.

5.2.6.2 Garáže a parkoviště

I přes poměrně velké množství ploch parkovišť a garáží je v řešeném území velký problém s počtem parkovacích stání, který je v současné době nedostačující. Alespoň jako částečné řešení této situace mají být zavedeny modré zóny v blízkosti stanice metra Chodov, aby bylo zabráněno parkování vozidel dojíždějících obyvatel na úkor místních.

V objektu Centra Chodov se nachází parkoviště P+R (Park and Ride) sloužící právě lidem dojíždějícím do této lokality nebo pokračujícím dále do centra Prahy městskou hromadnou dopravou.

5.2.7 Technické vybavení

Na ploše ležící na jihu řešeného území se nachází oplocený areál s technickým vybavením pro vodní hospodářství.

5.2.8 Plochy zeleně

5.2.8.1 Izolační zeleň

Zeleň tohoto druhu se rozprostírá podél silničních komunikací a odděluje převážně plochy bydlení od rušných komunikací. Tyto pásy jsou tvořeny travnatým porostem a vzrostlou zelení. Pásy zároveň slouží občanům nejčastěji k procházkám se psy.

5.2.8.2 Parková zeleň

Plocha parkové zeleně se nachází v jižní části. Na tomto místě se nachází vyvýšená plocha, na jejímž vrcholu dříve býval altán, který byl při hromadném odstraňování betonových prvků na sídlišti zbourán. Z vrcholu je výhled na Hradčany. V plánech regenerace a rozvoje Prahy 11 je zařazena i obnova této vyhlídky.

5.3 PROSTOROVÁ ANALÝZA JIŽNÍHO MĚSTA II

Dělení prvků v území je částečně založeno na metodice Kevina Lynche, který město dělí na cesty, okraje, oblasti a významné prvky.

Grafické znázornění je zobrazeno v mapové příloze č.3 Prostorová analýza Jižního Města II.

5.3.1 Cesty

Cesty jsou trasy, po kterých se pohybují lidé. V řešeném území byly cesty rozděleny na hlavní přístupové cesty, hlavní ulice a hlavní pěší tahy.

Mezi hlavní přístupové cesty jsou zařazeny silniční komunikace, které protínají území a spojují se na kruhovém objezdu v jeho středu. Tyto komunikace od sebe oddělují jednotlivé oblasti (podrobněji v kapitole 5.3.3 Oblasti). Na hlavní

přístupové cesty navazují hlavní ulice, což jsou nejdůležitější a nejméně frekventované části silničních a částečně i pěších komunikací v jednotlivých oblastech.

Hlavní pěší tahy jsou nejméně frekventované pěší komunikace, které spojují jednotlivé oblasti, místa koncentrace a zastávky městské hromadné dopravy. Hlavní vstupy do území se nachází v místech, kde se hlavní pěší tahy střetávají s hlavními přístupovými cestami.

5.3.2 Okraje

Okraje jsou prvky tvořící rozmezí mezi jednotlivými oblastmi. V tomto případě to jsou již zmiňované silniční komunikace, které jsou částečně zároveň polopropustnými bariérami, což jsou překážky, které lze překonat s menšími problémy. Jedná se především o silniční komunikaci Ryšavého. Nepropustné bariéry se v řešeném území nenachází.

5.3.3 Oblasti

Řešené území bylo rozděleno do oblastí podle dvou kritérií: podle základní sídelní jednotky a podle obytných souborů.

Při rozdělení podle základní sídelní jednotky, bylo řešené území rozděleno do tří oblastí: JM II - sever, JM II – západ a JM II – jih. Jednotlivé oblasti jsou od sebe odděleny hlavními přístupovými cestami tvořené hlavními dopravními tahy v řešeném území.

Další dělení bylo provedeno na základě obytných souborů. Území bylo rozděleno do pěti oblastí, které byly vymezeny na základě prvotní urbanistické koncepce popsané v kapitole 3.3.2 Jižní Město II. Jedná se o rozdělení obytných souborů barevnými prvky.

5.3.4 Uzly

Uzly jsou strategická ohniska specifické formy koncentrace s určitou charakteristikou. V řešené oblasti byly vymezeny tři uzly, což jsou v tomto případě místa koncentrace lidí z důvodu funkcí, které jsou na daném místě soustředěny.

Místo s největší koncentrací se nachází v okolí stanice metra Chodov, kde jsou především soustředěny služby. Nachází se zde obchodní Centrum Chodov a obchodní centrum Růže. V blízkosti leží i občanské vybavení jako poliklinika Šustova nebo pobočka České pošty.

Další dvě místa s větší koncentrací lidí jsou na náměstích Jírovcovo a Pošepného, kde je soustředěna občanská vybavenost společně se službami.

5.3.5 Významné prvky

Významné prvky jsou záchytné body mající různý tvar i měřítko. Jejich hlavním rysem je unikátnost a zapamatovatelnost v kontextu území. Za tyto prvky byly zvoleny ty, které se svým vzhledem odlišují od svého okolí a zároveň v území slouží k orientaci.

Jsou to komíny teplotních rozvodů, které se nachází v každém obytném souboru. Tyto komíny jsou nejvyššími stavbami v řešeném území a jsou barevně odlišeny podle barvy obytného souboru (obr. č. 7).

Obr. č. 7: Komíny sloužící jako orientační prvek

Zdroj: autor

5.4 HODNOTY A PROBLÉMY JIŽNÍHO MĚSTA II

Tato analýza se zaměřuje na problémy a hodnoty v řešeném území, které byly určeny na základě vlastního uvážení a dále byly částečně použity a ověřeny výsledky sociálně analytické studie Jižní Město – místo pro život, která byla vyhotovena na podnět úřadu MČ Prahy 11 v roce 2007.

Problémy a hodnoty jsou znázorněny v mapové příloze č.4 Výkres problémů a hodnot Jižního Města II.

5.4.1 Hodnoty

Hodnoty v řešeném území byly rozděleny do tří skupin: přírodní, civilizační a kompoziční.

Přírodní hodnoty

Mezi přírodní hodnoty byl zařazen Kunratický les, který se rozprostírá v těsné blízkosti řešeného území. Obyvatelům Jižního Města II slouží k rekreaci a k sportovním aktivitám. Les je využíván k procházkám, venčení psů nebo třeba k běhu.

Dále byl přírodní hodnotou zvolen památný strom dub, někdy zvaný Žižkův dub, který se nachází na kraji Kunratického lesa, na rohu ulic U Kunratického lesa a Petýrkova.

Civilizační hodnoty

Za civilizační hodnoty byla zvolena občanská vybavenost, mezi kterou patří mateřské školy, základní školy, střední školy, knihovna, kulturní centrum, sociální zařízení, zdravotnická zařízení, lékárny a pošta.

Dále mezi ně byla zařazena celoměstsky významná rekreační oblast, kterou je již výše zmiňovaný Kunratický les. Dále pak také park nacházející se na jihovýchodě území, plochy zeleně mezi zástavbou a vzrostlá zeleň.

Kompoziční hodnoty

Kompozičními hodnotami jsou pohledově exponované plochy: jedna nacházející se v oblasti parku na jihovýchodě území a svah v severní oblasti, vedoucí podél silniční komunikace Ryšavého na sever.

Dále dvě místa dálkového rozhledu, která se nachází v místě pohledově exponovaných ploch, s pohledovou osou na sever směrem na Hradčany.

5.4.2 Problémy

Problémy v území byly taktéž rozděleny do tří skupin a to: funkční, dopravní a sociální.

Funkční problémy

Mezi funkční problémy byly zařazeny dvě veřejná prostranství a to Pošepného a Jírovcovo náměstí. Jedná se o náměstí v oblastech Jižní Město II – západ a jih, na kterých jsou soustředěny občanské vybavení a služby, přesněji základní a střední škola, kulturní centrum a nákupní centrum. Podle původní urbanistické koncepce by tato místa měla sloužit jako prostor, kde se lidé setkávají, povídají si a tráví čas se svými přáteli. Náměstí ale tuto funkci příliš dobře neplní, protože lidé se zde příliš nezdržují a netráví svůj volný čas.

Dále mezi funkční problémy byla zařazena plocha veřejné zeleně, ležící mezi Poliklinikou Šustova a Centrem Chodov. Jedná se o poměrně rozsáhlou plochu, která nemá žádné přesnější funkční využití. Lidé tuto plochu nijak nevyužívají. Svou rozlohou způsobuje nenávaznost okolního prostředí.

Další funkční problém je přejat z již zmiňované studie Jižní Město – místo pro život. Jedná se o špatnou pěší dostupnost z oblasti Jižní město II– sever do Kunratického lesa přes frekventovanou silniční komunikaci Ryšavého. Se stejným problémem se potýká cyklostezka vedoucí stejným směrem, kdy kvůli frekventované silniční komunikaci dochází k problému s překonáním překážky – silnice.

Problémy dopravní a sociální

Další problémy dopravní a sociální byly taktéž přejaty ze studie Jižní Město - místo pro život. Tyto dva problémy byly studií vyhodnoceny jako hlavní nedostatky

v tomto území. Dopravní problém spočívá v nedostatku parkovacích míst v řešené oblasti.

Za sociální problém bylo určeno vnímání bezpečnosti. Studie odhalila, že lidé se při pohybování v řešeném území necítí bezpečně a nejsou spokojeni s činností městské policie.

5.5 MÍSTO NÁVRHU

Místo návrhu bylo zvoleno na základě analýz řešeného území, hlavně na základě výkresu problémů a hodnot. V tomto výkresu bylo zobrazeno několik výše zmiňovaných problémů, kdy jedním z nich byla veřejná prostranství neplnící svou funkci. Přesněji se jedná o Pošepného a Jírovcovo náměstí. K návrhu bylo zvoleno právě Jírovcovo náměstí, které se nachází v jižní oblasti řešené lokality. Původní koncepce tohoto náměstí byla taková, že by se toto veřejné prostranství mělo stát místem „kde to žije“, tedy kde se budou místní obyvatelé scházet, posedí s přáteli, a kde budou trávit svůj volný čas.

5.6 SOUČASNÝ STAV JÍROVCOVA NÁMĚSTÍ

Grafické znázornění současného stavu náměstí je uvedeno v mapové příloze č. 5 Současný stav Jírovcova náměstí.

5.6.1 Charakter a funkce náměstí

Jírovcovo náměstí se svým typem nejvíce podobá okrskovému veřejnému prostranství, které je typické pro městskou část nebo čtvrť. Dochází zde k poloformálnímu nebo neformálnímu střetávání místních obyvatel a nachází se zde nebo v jeho blízkosti občanská vybavenost a služby jižní oblasti Jižního Města II. (Kolektiv Nadace Partnerství, 2011: 26)

Co se týče funkce náměstí, probíhají na tomto veřejném prostranství převážně nezbytné venkovní aktivity, tedy aktivity spojené hlavně s chůzí. Konkrétně je jedná o chození do školy, do práce, na nákup nebo jen o průchod tímto prostorem. Náměstí občas slouží i ke společenským aktivitám. V předvánočním

období zde dochází k rozsvěcení lípy, které je většinou spojeno s vystoupením dětí základní školy.

5.6.2 Tvar a prostorová kompozice náměstí

Náměstí má tvar obdélníku o přibližných rozměrech 100 x 60 metrů. Jelikož je ploch náměstí výškově rozdílná, je prostor rozdělen na dvě části. Horní náměstí, konkrétně jihovýchodní část náměstí je položena přibližně o 2, 5 metrů výše než dolní náměstí v severozápadní části. Terénní nerovnost je překonána dvěma schodišti na severovýchodní straně a uprostřed náměstí. Podél jihozápadní strany je mírný svah s pěší komunikací, který umožňuje bezbariérový pohyb přes náměstí.

Prostor náměstí je rozčleněn na několik částí a to terénním zlomem a plochami zeleně. Tyto prvky rozdělují náměstí na horní a dolní část. Plochy zeleně pak dále oddělují prostor před školou od ostatní plochy horního náměstí.

Zorientování v prostoru není složité. Ve středu náměstí se nachází volná plocha, bez jakýchkoliv prvků, které by bránily rozhledu a orientaci v tomto prostoru.

5.6.3 Okolní budovy

Náměstí je ze všech stran obklopeno budovami s rozdílnými funkcemi – s občanskou vybaveností, službami a bydlením. Na severovýchodní straně leží obchodní centrum Slunečnice, kdy přímo z náměstí je vstup do restaurace. Na jihovýchodní část navazuje areál Kulturního centra Zahrada, jihozápadně se nachází areál a budova základní školy Campanus, ve které sídlí i střední a mateřská škola a na severozápadní stranu navazuje panelová zástavba.

5.6.4 Pohyby pěších

Náměstí je přístupné z pěti míst a to z ulic Láskova, Hroncova, Jarníkova, Vojtíškova a Malenická. Z ulice Hroncova a Vojtíškova je tento veřejný prostor přístupný ze zastávek MHD.

Nejfrekventovanějším místem na náměstí je prostor před základní školou. Dále pak osa vedoucí úhlopříčkou náměstí spojující ulice Láskovu a Jarníkovu, která je nejvíce využívána k pohybu obyvatel tímto místem.

5.6.5 Vybavení prostoru

Pergoly

V prostoru náměstí jsou postaveny dvě pergoly – jedna rovnoběžně s jihovýchodní stranou náměstí, druhá lemující severovýchodní stranu a navazující na budovu obchodního centra (obr. č. 18, obr. č. 21). Pod pergolami se nacházejí místa k sezení v podobě laviček a betonové prvky pro zeleň.

Sezení

Na náměstí je několik míst k sezení, kde se lidé mohou zastavit a posedět. Nejvyužívanějším místem k sezení je prostor před školou, který je využíván především žáky školy nebo čekajícím doprovodem (obr. č. 13). Dále jsou lavičky poblíž vzrostlé lípy s výhledem na celé náměstí, pod jihovýchodní pergolou a na dolním náměstí.

Místa sběru odpadu

Na náměstí jsou umístěny čtyři odpadkové koše. Dva na horní a dva na dolní části náměstí.

Umělecký mobiliář

Náměstí je také vybaveno původním uměleckým mobiliářem, který je součástí „galerie v ulicích“ po celém Jižním Městě. Na horním náměstí leží socha Jiřího Kryštofka - Země – postavy sedící ženy s věncem na hlavě (obr. č. 17), na dolním náměstí socha Země – plastika ve tvaru koule vytvořena Josefem Vajcem (obr. č. 16). Dalším uměleckým prvkem je kamenné pítka Faun – kamenná krychle s reliéfem ležící na horním náměstí vedle vzrostlé lípy (obr. č. 24). Dále se na náměstí nacházejí pamětní kovové tabule. Soustava pěti tabulí se znaky jednotlivých obytných souborů, ležící ve svahu mezi horním a dolním náměstím, slouží jako památník výstavby Jižního Města II (obr. č. 22). Další pamětní tabule leží v jižním rohu náměstí vedle základní školy, která připomíná založení tohoto vzdělávacího ústavu (obr. č. 23). U vstupu do restaurace je umístěna pamětní deska výstavby Jižního Města II.

Veřejné osvětlení

Náměstí je osvětleno sedmi lampami veřejného osvětlení, na které dále navazují lampy v přilehlých ulicích. Prostor je dobře osvětlen a kromě zastíněné

severovýchodní pergoly (viz kapitola 4.7 Problémy Jírovceva náměstí) v něm nedochází k stinným koutům.

5.6.6 Zeleň

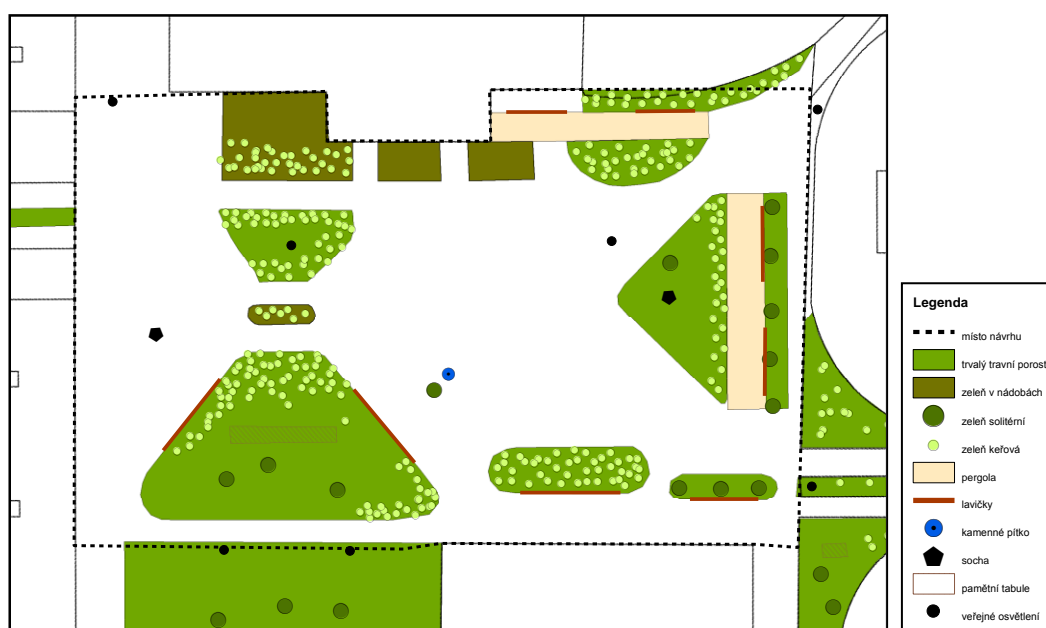
Na náměstí je rozloženo několik ploch zeleně, které zároveň toto prostranství rozdělují na několik částí.

Nejrozsáhlejší plocha zeleně je umístěna v místě terénního zlomu a rozděluje náměstí na horní a dolní část. Dále jsou tu menší plochy zeleně lemující pergoly a plochy oddělující prostor před školou od ostatní plochy náměstí. Všechny plochy jsou osázeny převážně jehličnatými stromy a listnatými keři (obr. č. 8:).

Nejvzrostlejší stromem, který je zároveň největší dominantou celého prostoru náměstí, je lípa, rostoucí na horním náměstí.

Dále se zde nachází „zeleň v nádobách“, kdy jde především o keře rostoucí v betonových prvcích. Tento druh zeleně se nachází před vstupem do restaurace, mezi dvěma schodišti uprostřed náměstí a pod pergolami.

Obr. č. 8: Schéma zeleně a vybavení náměstí

Zdroj: autor

5.7 PROBLÉMY JÍROVCOVA NÁMĚSTÍ

Na Jírovcově náměstí se nachází několik nevyhovujících prvků, které buď narušují správné fungování náměstí, nebo jsou nevzhledné. Grafické znázornění je uvedeno v mapové příloze č. 6 Výkres problémů Jírovcova náměstí.

Pergoly

Podél jihovýchodní a severozápadní strany náměstí stojí dvě pergoly, které zastřešují části pěších komunikací. Pergoly mají dřevěnou konstrukci a plechové zastřešení. Technický stav pergol není ideální, jelikož se jedná o původní objekty, tudíž dřevěná konstrukce je značně poznamenána časem (problém č. 1). Prostor pod pergolami původně sloužil jako místo k sezení. Pod jihovýchodní pergolou se v současné době nacházejí lavičky, jejichž betonová konstrukce je původní a dřevěné sedací části byly vyměněny za nové. Dále jsou zde původní betonové prvky, sloužící jako květináče, které jsou ale v současné době nevyužívané (problém č. 5). Pod severovýchodní pergolou zbyly z laviček jen betonové prvky, protože sedací části byly odebrány z důvodu shromažďování problémových lidí. Toto místo je totiž ze strany od náměstí zastíněno vzrostlou zelení (problém č. 3), tudíž zde vzniká stinný a málo kontrolovatelný prostor (problém č. 2).

Nevzhledná zeleň

Na náměstí se nachází několik ploch nevzhledné zeleně (problém č. 4). Jedná se o plochu zeleně porostlou keři, která odděluje prostor před školou. Tato plocha není příliš udržovaná, navíc kvůli malému požáru, který zde vznikl, je uprostřed nezarostlá část a proto nepůsobí hezkým dojmem.

Dále se na náměstí vyskytuje „zeleň v nádobách“. Jedná se nejčastěji o keře, které jsou umístěny v betonových prvcích (problém č. 4). Tyto prvky jsou k nalezení před vchodem do restaurace nebo mezi schodišti ve středu náměstí. Plochy jsou značně neudržované a na pohled nehezké.

Chátrající umělecký mobiliář

Jedním z prvků uměleckého mobiliáře na tomto náměstí jsou kovové panely připomínající výstavbu Jižního Města II a zdejší základní školy. Panely jsou místy vybledlé a nečitelné (problém č.6a).

Dále je zde nevyužívané kamenné pítka Faun, které bylo po několik let nefunkční (problém č. 6b) a dvě sochy Země (problém č. 6c). Jedná se původní mobiliář, takže je již časem poznamenaný.

Pískoviště

Na dolním náměstí vedle bytového domu se nachází dětské pískoviště. Jedná se jediný prostor na hraní pro děti v přímém kontaktu s náměstím. Pískoviště je ale značně poškozené a zanesené, dřevěné prvky jsou ztrouchnivělé a proto je nevyužívané (problém č. 7).

Chybějící funkce

I když je na náměstí několik míst k sezení, nejsou příliš využívány k tomu, aby se zde lidé zastavili, sedli si, pozorovali dění na náměstí nebo se bavili. Lavičky jsou vždy rozestaveny vedle sebe v jedné linii, tudíž zde není taková možnost navázání kontaktu mezi sedícími lidmi.

Na Jírovcově náměstí se kromě již zmiňovaného nevyužívaného pískoviště nevyskytují žádné hrací nebo jiné interaktivní prvky, které by na náměstí přitáhli lidi.

To vede k tomu, že náměstí je využíváno převážně pro nezbytné venkovní aktivity a slouží tedy spíše jako „průchoďák“ než místo k trávení volného času.

5.8 MÍSTNÍ POZOROVÁNÍ

Za účelem zjištění využívání Jírovcova náměstí bylo uskutečněno místní pozorování. Toto pozorování mělo potvrdit nebo vyvrátit myšlenku, zda náměstí doopravdy nefunguje podle původně zamýšlené koncepce, tedy myšlenku, že lidé na náměstí netráví svůj volný čas.

Pozorování probíhalo ve dvou časových úsecích. První byl od 13 do 14 hodin, kdy byl tento časový úsek zvolen za účelem pozorování využívání náměstí především žáky základní školy, protože v tomto časovém úseku, konkrétně v 13:35,

končí vyučovací hodina. Další pozorování proběhlo od 17 do 18 hodin. Tento časový úsek byl zvolen z důvodu pozorování využívání náměstí ostatními obyvateli.

Pro zaznamenávání výsledků pozorování byla vytvořena tabulka (viz tab. č. 1 a tab. č. 2), ve které byly vypsány aktivity, které je možné vykonávat na Jírovcově náměstí. Aktivity byly rozděleny do tří skupin, které by podle Gehla (2000) měly být v kvalitním veřejném prostoru v rovnováze. Jedná se o nezbytné venkovní aktivity, volné, rekreační aktivity a společenské aktivity. Mezi nezbytné venkovní aktivity byl zařazen průchod náměstím, tedy pohyb lidí přes náměstí za účelem projít jím co nejkratší cestou, chůze do/ze školy, kam byly zařazeny jak děti, tak jejich doprovod, chůze do/z knihovny a chůze do/z restaurace. Mezi volné rekreační aktivity bylo zařazeno procházení se po náměstí, tedy pěší pohyb, který nevede k co nejrychlejšímu opuštění prostoru náměstí. Pod tuto aktivitu byly zahrnuty i další aktivity jako bruslení, jízda na kole a koloběžce. Dále do této skupiny bylo zařazeno venčení psa, sezení na lavičkách a postávání. Do poslední skupiny společenských aktivit bylo zařazeno hraní si v prostoru náměstí, navazování kontaktů mezi návštěvníky a shlukování skupinek.

Výsledkem obou pozorování je, že na náměstí jsou převážně vykonávány jen nezbytné venkovní aktivity. Největší část lidí vyskytujících se v průběhu pozorování na Jírovcově náměstí tímto prostorem buď jen procházeli, nebo šli ze školy. Z volných rekreačních aktivit bylo v malém množství zastoupeno sezení na lavičkách a to v místech před školou, pod východní pergolou a na dolním náměstí. Dále venčení psů nebo procházení se. Prostor, kde se shromažďovalo nejvíce lidí, bylo prostranství před školou a to v dobu po skončení vyučovací hodiny. Vytvořilo se zde několik postávajících skupinek, které ale zhruba po 15 minutách prostor opustili. Ze společenských aktivit bylo zastoupeno shlukování skupinek a to pod pergolami nebo opět před školou. Aktivita hraní si a navázání kontaktu mezi návštěvníky byla minimální.

Místní pozorování potvrdilo původní hypotézu a to, že Jírovcovo náměstí není kvalitním veřejným prostorem, protože zde nejsou v rovnováze zastoupeny všechny tři druhy aktivit. Náměstí nesplňuje myšlenku původní koncepce, že zde lidé mají trávit svůj volný čas a slouží spíš jen jako „průchoďák“.

Tab. č. 1: Výsledky pozorování I.

Čas pozorování:	Od 13 do 14 hod	
Druh aktivity	Aktivita	Počet zúčastněných lidí
Nezbytné venkovní aktivity	průchod náměstím	158
	chůze do/ze školy, školky	180
	chůze do/z knihovny	5
	chůze do/z restaurace	30
Volné, rekreační aktivity	procházení se	3
	venčení psa	2
	postávání	36
	sezení	6
Společenské aktivity	hraní si	1
	navázání kontaktu mezi návštěvníky	-
	shlukování skupinek	3
		Počet celkem: 461

Zdroj: autor

Tab. č. 2: Výsledky pozorování II.

Čas pozorování:	od 17 do 18 hod	
Druh aktivity	Aktivita	Počet zúčastněných lidí
Nezbytné venkovní aktivity	průchod náměstím	180
	chůze do/ze školy, školky	11
	chůze do/z knihovny	13
	chůze do/z restaurace	23
Volné, rekreační aktivity	procházení se	12
	venčení psa	10
	postávání	5
	sezení	6
Společenské aktivity	hraní si	1
	navázání kontaktu mezi návštěvníky	3
	shlukování skupinek	2
		Počet celkem: 312

Zdroj: autor

5.9 FOTODOKUMENTACE

Obr. č. 9: Pohled od ulice Láskova

Zdroj: autor

Obr. č. 10: Pohled od ulice Hroncova

Zdroj: autor

Obr. č. 11: Pohled od Jarníkovy ulice

Zdroj: autor

Obr. č. 12: Pohled od ulice Malenická

Zdroj: autor

Obr. č. 13: Prostor a sezení před školou

Zdroj: autor

Obr. č. 14: Vstup do restaurace

Zdroj: autor

Obr. č. 15: Dominanta lípa a kamenné pítko

Zdroj: autor

Obr. č. 16: Socha Země na dolním náměstí

Zdroj: autor

Obr. č. 17: Socha Země na horním náměstí

Zdroj: autor

Obr. č. 18 : Pergola a betonové prvky

Zdroj: autor

Obr. č. 19: Stinné místo

Zdroj: autor

Obr. č. 20: Betonový prvek

Zdroj: autor

Obr. č. 21 : Pergola a zbytky betonových prvků

Zdroj: autor

Obr. č. 22: Staré informační panely I.

Zdroj: autor

Obr. č. 23: Staré informační panely II.

Zdroj: autor

Obr. č. 24: Kamenné pítko Faun

Zdroj: autor

Obr. č. 25: Pískoviště u dolního náměstí

Zdroj: autor

6. NÁVRH

Grafické znázornění je uvedeno v mapové příloze č. 7 Návrh obnovy Jírovcova náměstí.

6.1 Prostorová kompozice a funkční rozvržení

Náměstí je rozčleněné na několik částí. První prostor je nově navržený prostor před školou, který je oddělen od ostatní plochy náměstí novou plochou zeleně. Dále oblast pro rekreaci a odpočinek v jihovýchodní části horního náměstí, klidová zóna pod pergolou, místo pro konání společenských akcí a hrací prostor na dolním náměstí. Byla zachována průchozí osa vedoucí úhlopříčkou náměstí.

Na náměstí bylo navrženo několik nových funkčních oblastí, které budou sloužit k aktivitám, které byly v tomto prostoru zanedbány. Byla navržena klidová zóna na jihovýchodě horního náměstí pro rekreaci a volný čas. Stejnou funkci má nově navržena pergola a předzahrádka u restaurace a hrací prvky na dolním náměstí. Také bylo vytvořeno místo pro konání společenských akcí, které zároveň slouží i k rekreaci a trávení volného času. Jedná se o pódium ležící na horním náměstí naproti vzrostlé lípy.

6.2 Povrch

Plocha horního náměstí bude nově skoro celá vydlážděna. Lemovat jí budou asfaltové pěší komunikace. V místech před pódium a lípou bude změněna barva dlažby. Tímto prvkem bude vymezen prostor hlavního dění společenských akcí.

Na dolním náměstí bude vydlážděna plochy okolo pískoviště, jinak zde bude původní asfaltový povrch.

6.3 Pohyby pěších

Při navrhování byl brán zřetel na zažité hlavní pěší trasy, kterými se lidé na tomto náměstí pohybují. Byla zachována hlavní osa vedoucí úhlopříčkou náměstí spojující ulici Láskovu a Jarníkovu.

6.4 Vybavení

Pódium

Na horním náměstí v blízkosti vzrostlé lípy bylo navrženo půlkruhové pódium s poloměrem 6 metrů. Toto pódium bude sloužit pro konání společenských akcí pořádaných školou, ale také jako místo k sezení ve volném čase. Po obvodu budou nepravidelně rozmístěné betonové a dřevěné sedací prvky. Při hezkém počasí může být tento prvek využíván k venkovnímu vyučování školy.

Pergola

Podél severovýchodní strany je umístěna nová pergola opět navazující na budovu obchodního centra jako původní. Zastřešení pergoly bude prodlouženo až přes prostor vstupu do restaurace a její předzahrádky, jejíž prostor bude také obnoven, aby zde vzniklo příjemné místo na posezení. Celá pergola i předzahrádka budou směrem do náměstí otevřeny a prostor bude tedy kontrolovatelný z náměstí. Nevzniknou zde stinné kouty, kde by se mohli shromažďovat problémoví obyvatelé. Díky otevřenému prostoru vznikne také přehled o dění na náměstí, kdy z těchto míst bude vidět, jak na rekreační zónu, prostor před školou tak i na pódium. Prostor pod pergolou je od plochy náměstí oddělen nízkou zídkou vyplněnou zelení.

Herní prvky

Horní i dolní náměstí bylo doplněno o hrací prvky, které se v tomto prostoru dříve vůbec nenacházely.

Na horním náměstí byla vytvořena rekreační zóna s hřištěm na pétanque. Rozměry tohoto hřiště jsou 4x15 metrů. Hřiště je obklopeno plochami zeleně se vzrostlými stromy, které v teplých dnech zastíní tuto oblast a vytvoří příjemný chládek. Dále je prostor doplněn o betonové kvádry s dřevěnými prvky pro sezení a polehávání, které jsou koncipovány tak, aby mezi lidmi využívající tento prostor mohlo dojít ke kontaktu.

Na dolním náměstí bylo navrženo nové pískoviště, které je zapuštěno do vyvýšeného terénu. Na zpevněných stěnách terénu budou umístěny lanové prvky, lezecké úchytky a podobně. Okolo pískoviště jsou rozmístěny lavičky, které jsou terasovitě zapuštěny do terénu. Jelikož jsou lavičky umístěny výše než pískoviště, dává toto místo přehled o dění jak na pískovišti, tak na celém dolním náměstí. Na

volné ploše dolního náměstí bylo navrženo plošné dětské dopravní hřiště pro kola, koloběžky nebo kolečkové brusle.

Sezení

Jak již bylo zmíněno, bylo navrženo několik nových ploch s možností sezení, zastavení se a pozorování dění na náměstí. Jedná se tedy o místo pod pergolou, rekreační zónu v jihovýchodní části horního náměstí, pódium, o prostor k sezení u dětských hracích prvků na dolním náměstí a také o nově navržený prostor před školou

Místa sběru odpadu

Nově navržené části byly doplněny odpadkovými koši, hlavně prostor před školou, kde odpadkové koše úplně chyběli.

6.5 Zeleň

Na náměstí byly vytvořeny nové plochy zeleně a některé byly částečně zachovány.

Umístění ploch v místech terénní nerovnosti zůstalo stejné. Změněny byly jen částečně. Na největší plochu v západní části náměstí bylo ze strany horního náměstí umístěno pódium a od dolního náměstí pískoviště společně s místem pro sezení. Na plochách v místě terénního zlomu je navrženo terasovité osázení keřovitou zelení. Původní jehličnaté stromy budou zachovány

Dále byly navrženy nové plochy zeleně před základní školou. Jedná se o tři plochy s travním porostem a solitérní zelení. Na dvou krajních plochách jsou umístěny místa pro sezení, na prostřední ploše bude mezi stromy umístěn záhon pro květiny.

Poslední navržená plocha zeleně se nachází ve východní části horního náměstí. Tato plocha je součástí rekreační zóny se sezením a hřištěm na pétanque. Je zde navrženo osázení stromy, které svými korunami vytvoří stín a chládek v teplých dnech.

7. DISKUZE

Regenerace sídlišť, tedy obnova panelových domů a obytného prostředí je od 90.letch 20. století téma stále aktuální. Jedná se o dlouhodobý proces, který je náročný časově i finančně. Návrh samotné obnovy je rovněž náročný proces zahrnující mnohá odvětví. Pro jednoho projektanta je dovedení návrhu až k prováděcím pracím skoro nemožné. Proto kdyby mělo dojít realizaci toho návrhu, mělo by se na něm podílet více lidí a měl by být propracován do většího detailu. Obnova veřejných prostranství je prováděna hlavně kvůli zvýšení kvality žití místních obyvatel a proto, aby se právě oni v tomto prostoru cítili dobře a chtěli zde trávit svůj čas. Proto je důležitý jejich názor. Z těchto důvodů by před realizací mělo být uskutečněno veřejné setkání, kde by místní obyvatelé mohli vyjádřit své názory a nápady na uspořádání regenerovaného prostoru.

Z finančních důvodů obnova Jírovcova náměstí v dohledné době nepřichází v úvahu, proto tento návrh slouží především jako zkušenost autorky s podobným projektem

8. ZÁVĚR

Cílů práce bylo dosaženo. V první části, literární rešerši, byl shrnut vývoj sídlišť a jeho kulturně historické souvislosti. V další části pak byly vypracovány analýzy Jižního Města II i samotného místa návrhu Jírovcova náměstí. Na základě východisek, které vyšly z těchto analýz, byl vytvořen návrh obnovy veřejného prostranství Jírovcova náměstí. Tento návrh odstranil současné problémy, se kterými se tento veřejný prostor potýká a doplnil funkce, které na náměstí schází. Tudíž by se z místa, kudy lidé nejčastěji jenom prochází, mělo stát místo, kde lidé budou trávit svůj volný čas.

9. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

AULICKÁ, Zdenka. *Regenerace sídlišť*. Praha: VÚVA, 1993, 94 s.

BARTOŇ, Jiří a kol. *Kniha o Praze 11*. Praha: MILPO, 1998, 119 s.

BARTOŇ, Jiří. *Praha 11 na prahu 21. století*. Praha: Městská část Praha 11, 2007, 156 s.

BAŠE, Miroslav. *Česká architektura 1945 - 1995*. Praha: Obec architektů, 1995, 181 s.

CIAM. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 8. 4. 2007, last modified on 8. 4. 2013 [cit. 2013-04-14].

Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Congr%C3%A8s_International_d'Architecture_Moderne

Cyklotrasy a cyklostezky na Jižním Městě: Studie řešení cyklotras a cyklostezek v rámci MČ Praha 11. In: *Úřad MČ Praha 11* [online]. 8.11.2007 16:12:45, 30.9.2008 11:21:53 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.praha11.cz/cs/jizni-mesto/jiznim-mestem-na-kole/cyklotrasy-a-cyklostezky-na-jm/studie-reseni-cyklotras-a-cyklostezek-v-ramci-mc-praha-11.html>

Encyklopedie Diderot: všechno, co potřebujete vědět. 7. svazek. Praha: Diderot, 1999, 428 s.

GEHL, Jan. *Life between buildings: using public space*. Washington, DC: Island Press, 2011, 207 p.

GERBERT, Jiří a Karel MAIER. Sídliště - díl první: Strašidla, mýty a realita. *Umění a řemesla*. 1998, s. 2-6.

HAAS, Felix. *Architektura 20. století*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1978, 315 s.

HORSKÁ, Pavla, Eduard MAUR a Jiří MUSIL. *Zrod velkoměsta: urbanizace českých zemí a Evropa*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2002, 352 s.

ILLNER, Michal. Čím byla, jsou a čím se mohou stát naše sídliště. *BETON TKS*. 2008, s. 6-8.

Karel Janů. Archiweb.cz [online]. c1997-2013 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z:
<http://www.archiweb.cz/karel-janu>

KOLEKTIV NADACE PARTNERSTVÍ. *Kvalitní veřejné prostory: Metodika tvorby a obnovy veřejných prostranství*. Brno: Nadace Partnerství, 2011, 129 s.

LYNCH, Kevin. *The image of the city*. Cambridge, Mass.: MIT Press, 1960, 194 p.

MAIER, Karel. Návrat na sídliště: Jižní Město. *Architekt*. 2005, s. 49.

MALÝ, Martin. Přehled pražských cyklostezek a cyklotras. Prazskecyklostezky.cz [online]. c2007-2010 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z:
<http://prazskecyklostezky.cz/cyklostezky-praha.aspx>

MIKSÁNKOVÁ, Alexandra. *Výstavba Prahy 1945-1980. 2. díl*. Praha: Pražská informační služba, 1981. 168 s.

MUSIL, Jiří. *Lidé a sídliště*. Praha: Svoboda, 1985, 333 s.

Problémy a hodnoty. Územně analytické podklady hl. m. Prahy [online]. Praha, 2012 [cit. 2013-04-15]. Dostupné z:
http://www.uppraha.cz/uploads/assets/soubory/data/UAP/UAP2012/4_problemy_a_hodnoty.pdf

Regenerace Jižního Města: Základní informace. In: *Úřad MČ Praha 11* [online]. 4.11.2008 14:44:29, 31.10.2012 13:39:18 [cit. 2013-10-29]. Dostupné z:
<http://www.praha11.cz/cs/rozvoj-a-regenerace/regenerace-jizniho-mesta/zakladni-informace.html>

Regenerace Jižního Města: Studie regenerace Jižního Města. In: *MČ Praha 11* [online]. 24.11.2005a 12:23:15 [cit. 2013-10-29]. Dostupné z:
<http://www.praha11.cz/cs/jizni-mesto/regenerace-jizniho-mesta/studie-regenerace/chodov-ii.html>

Sídliště. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 19. 3. 2006, last modified on 9. 3. 2013 [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Sídliště>

Sociální služby: Jihoměstská sociální a.s. In: *MČ Praha 11* [online]. 2.12.2005b 12:24:28, 26.7.2007 14:53:13 [cit. 2013-03-20]. Dostupné z: <http://www.praha11.cz/cs/zdravotnicke-a-socialni-sluzby/socialni-sluzby/jihomestska-socialni-a-s.html>

ŠIMKOVÁ, Hana. Regenerace panelových sídlišť: katalog příkladů za rok 2004 [online]. Brno: Ministerstvo pro místní rozvoj, Ústav územního rozvoje Brno, 2005 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/publikace/metodickeprirucky/PDF/Regenerace-III.pdf>

ŠKRABAL, Josef a kol. *Sčítání lidu, domů a bytů 2001*. Praha: Český statistický úřad, 2005.

ŠVÁCHA, Rostislav. Rekapitulace sídlišť. *Stavba*. 2000, s. 36-41.

Technická infrastruktura. Územně analytické podklady hl. m. Prahy [online]. Praha, 2012 [cit. 2013-04-15]. Dostupné z: http://www.uppraha.cz/uploads/assets/soubory/data/UAP/UAP2012/2_13_technicka_infrastruktura.pdf

VÍTEK, Jaroslav. *Výstavba Prahy ve druhé polovině 20. století: pražské panelstory*. Praha: IROP, 2007, 76 s.

Vznik Jižního Města. In: *Úřad MČ Praha 11* [online]. 21.11.2005 18:01:58, 15.8.2011 8:22:59 [cit. 2013-10-29]. Dostupné z: <http://www.praha11.cz/cs/jizni-mesto-v-kostce/z-minulosti-prahy-11/vznik-jizniho-mesta.html>

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění

ZOUNEK, František. Jeden z pohledů na bydlení v panelových domech. *Stavba*. 2000, s. 42-46.

Životní prostředí: Voda. In: *MČ Praha 11* [online]. 21.1.2009 9:10:35 [cit. 2013-04-15]. Dostupné z: <http://www.praha11.cz/cs/zivotni-prostredi/vodopravni-urad/pitna-voda-na-jiznim-meste.html>

10. SEZNAM PŘÍLOH

MAPOVÉ PŘÍLOHY

Mapová příloha 1: Širší vztahy Jižního Města II

Mapová příloha 2: Funkční analýza Jižního Města II

Mapová příloha 3: Prostorová analýza Jižního Města II

Mapová příloha 4: Výkres problému a hodnot Jižního Města II

Mapová příloha 5: Současný stav Jírovcova náměstí

Mapová příloha 6: Problémový výkres Jírovcova náměstí

Mapová příloha 7: Návrh obnovy Jírovcova náměstí

SEZNAM OBRÁZKU A TABULEK V TEXTU

Obr. č. 1: Obytné čtvrtě

Obr. č. 2: Vítězný zregenerovaný dům v soutěži Regenerace JM 2011 – JMII –
- Hrabákova 1972-1974

Obr. č. 3: Mapa cyklotras, cyklostezek a doporučených tras pro Prahu 11

Obr. č. 4: Chodovská tvrz a navazující sídliště Litochleby

Obr. č. 5: Rodinné řadové domy

Obr. č. 6: Panelové domy

Obr. č. 7: Komíny sloužící jako orientační prvek

Obr. č. 8: Schéma zeleně a vybavení náměstí

Obr. č. 9: Pohled od ulice Láskova

Obr. č. 10: Pohled od ulice Hroncova

Obr. č. 11: Pohled od Jarníkovy ulice

Obr. č. 12: Pohled od ulice Malenická

Obr. č. 13: Prostor a sezení před školou

Obr. č. 14: Vstup do restaurace

Obr. č. 15: Dominanta lípa a kamenné pítko

Obr. č. 16: Socha Země na dolním náměstí

Obr. č. 17: Socha Země na horním náměstí

Obr. č. 18: Pergola a betonové prvky

Obr. č. 19: Stinné místo

Obr. č. 20: Betonový prvek

Obr. č. 21: Pergola a zbytky betonových prvků

Obr. č. 22: Staré informační panely I.

Obr. č. 23: Staré informační panely II.

Obr. č. 24: Kamenné pítko Faun

Obr. č. 25: Pískoviště u dolního náměstí

Tab. č. 1: Výsledky pozorování I.

Tab. č. 2: Výsledky pozorování II.

ZDROJE OBRÁZKŮ:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Chodovsk%C3%A1_tvrz_a_s%C3%ADdli%C5%A1t%C4%9B_Litochleby,_z_parku.jpg

<https://maps.google.com/>

<http://www.praha11.cz/cs/rozvoj-a-regenerace/jiznim-mestem-na-kole/cyklotrasy-a-cyklostezky-na-jm/cyklomapa-jizniho-mesta.html>

<http://www.praha11.cz/cs/rozvoj-a-regenerace/regenerace-jizniho-mesta/soutez-regenerace-jm/regenerace-jm-2011-3-rocnik/>